BELGIË-BELGIQUE
P.B.
9099 GENT X
BC 5903

BASTT vzw

oistat

PROSCENIUM

Tijdschrift - Toegelaten gesloten verpakking BC 5903
Afgiftekantoor Gent 9099
Erkenningnummer P 309560

TIJDSCHRIFT VOOR
THEATERTECHNIEK
THEATERARCHITECTUUR
SCENOGRAFIE

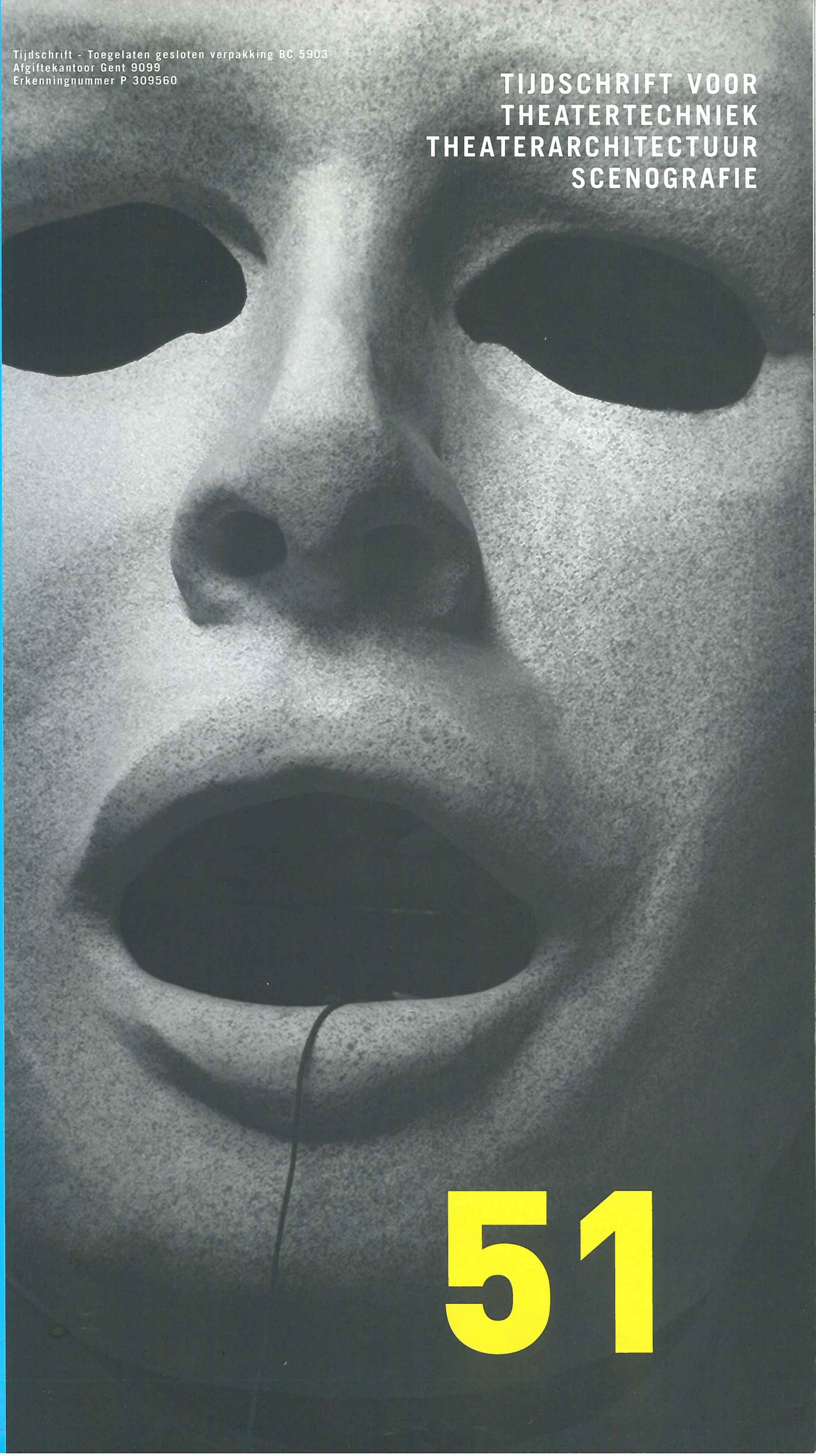

51

vzw BASTT
Van Ertbornstraat 8
B-2018 Antwerpen

Driemaandelijks
Jaargang 13
juni-juli-augustus 2009

Unlock your Imagination

Maxedia

Maxedia Compact

Stagebar 54

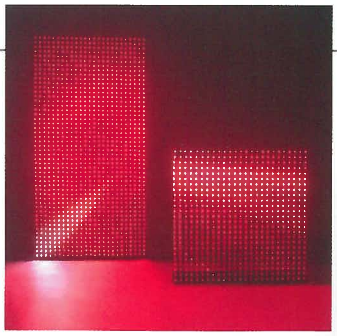

LC Series

Maxedia Compact Rackmount™ is a budget minded solution with slightly reduced features. Up to six layers of SD video media can be placed into a cue and it contains the same amount of content as Maxedia PRO™ for immediate results. Pixelmapping is possible with Maxedia Compact™ and it's an ideal package for installations, productions and rental companies as it is mounted in a small 2U rack housing.

One solution for all devices

Maxedia™ provides various digital or analog video signals and can drive any form of display device. From plasma screens to projectors and creative LED displays like the LC Series™ from Martin, Maxedia™ delivers crisp and powerful visuals, making the most out of your investment into video and LED technology

More information:
EVDV Trade
Bruno Lerminiaux
0498/88.96.62 - bruno@evdv.com
www.evdv.com

Martin

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VOOR THEATERTECHNIEK THEATERARCHITECTUUR SCENOGRAFIE

Jaargang 14
Nr. 51 - juni 2009

Proscenium is een publicatie van
BASTT
Belgische Associatie
van Scenografen en Theatertechnici vzw
aangesloten bij OISTAT

Zetel en secretariaat
Van Ertbornstraat, 8
2018 Antwerpen
Tel.: 03 202 10 45
E-mail: bastt@bastt.be
website: www.bastt.be

Redactie Proscenium
Azalealaan, 30
1030 Brussel
Tel.: 02 215 08 52
E-mail: proscenium@bastt.be

Hoofdredactie
Rose Werckx

Werkten mee aan dit nummer:
Luc Dhooghe
Ivo Kersmaekers
Bart Magnus
Johan Penson
Jan Strickx
Johan Thielemans
Barbara Vandendriessche
Chris Van Goethem
Rose Werckx

Cover
Le Grand Macabre, De Munt, 2009.
Foto: La Fura Dels Baus.

Druk
Sintjoris - Nevele

Vormgeving: www.brusselslof.be

Prijs per nummer: 12,00 €
BASTT Lidgeld: 40,00 €
BASTT Lidgeld studenten: 15,00 €
Bank: 402-5525161-38 van BASTT vzw
Buitenland
Prijs per nummer: 17,00 €
BASTT Lidgeld: 50,00 €
IBAN: BE24 4025 5251 6138
BIC: KREDBEBB

Teksten, foto's en illustraties mogen enkel worden overgenomen mits voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Verantwoordelijke uitgever
Jan Strickx
Steenweg op Aalst, 134 c
B-9308 Hofstade-Aalst

Adverteerders:
AMPTEC - APEX - EVDV - JEZET SEATING - JTSE 2009 - SHOWTEX - SENNHEISER Belux - SERVIO - SLP - TTAS - VAKBEURS THEATER TECHNIEK - VERBIEST

INHOUD

04

Theaterarchitectuur
BRONKS RUILT ZWERVERSBESTAAN VOOR VEILIGE THUISHAVEN

Waar en hoe huizen jeugdtheaters in Vlaanderen?

11

Ecologie
FRISGROENE DENKOEFENINGEN
VOOR EEN ECOLOGISCHE PODIUMSECTOR
DEEL 2 -3

Ecoplekken – materialen - centra

16

Scenografie
VARIATIES OMTRENT EEN GROTESK THEMA

Le Grand Macabre in de Vlaamse Opera en De Munt

20

Akoestiek
ABSORBEREN, DOORLATEN OF WEERKAATSEN?

Een duik in het labo

23

Opleidingen
EDUCOM 2009 - MOSKOU

Author's approach to teaching Scenography, Performance Design and Technology

28

Interview
TWEEBAND

Een gesprek omtrent dilemma's in de theatersector.

Verder
BASTT NIEUWS - VARIA

BRONKS RUILT ZWERVERSBESTAAN VOOR VEILIGE THUISHAVEN

ROSE WERCKX

Hoe kan verscheidenheid in de realisaties ingebouwd worden? Dit is de belangrijkste vraag die MDMA architecten zich stellen. Daarom gaan zij op zoek naar een medium dat, in tegenstelling tot de architectuur, niet vooringenomen is met vorm, beeld, met gestalte geven.

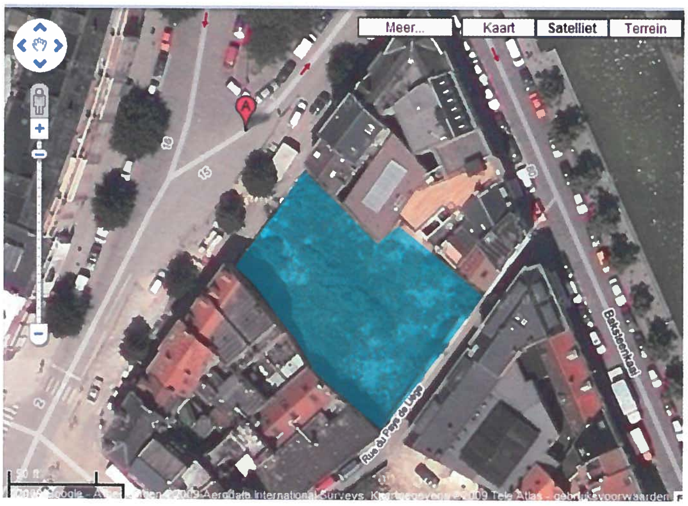

Situatieplan

Voorgevel, foto Bart Magnus

Bij niet-Brusselaars gaat er waarschijnlijk geen belletje rinkelen bij de plaatsnaam Varkensmarkt. Nochtans ligt de nieuwbouw van Bronks pal in het centrum van Brussel, op enkele minuten van de toeristische Vismarkt.

Tot 1989 stond op het perceel het oudst gedateerde huis van Brussel. Bovendien was het ook het enige 'breedhuis' uit de zestiende eeuw, een cultureel-historisch waardevol gebouw dat om ongekende redenen werd afgebroken. Eenzelfde lot ondergingen ook de huizen van het vroegere Garagetheater naast de KVS.

Welke stad gooit zomaar haar waardevolle historische huizen tegen de vlakte, terwijl onbelangrijke gebouwen blijven staan? Een vraag waarop het antwoord tot de vele mysteries van het Brusselse beleid behoort. Dit beleid zorgde ook voor de nodige verrassingen tijdens het bouwproces. Het lijkt op een lange kruisweg, van achttien jaar vallen en opstaan.

Alvast hoed af voor het uithoudingsvermogen van directrice Oda Van Neygen en haar ploeg. In 2003 vertelt zij aan Nica Broucke: "Het zwervend bestaan van Bronks is hard. Het is lastig om telkens weer nieuwe locaties te moeten zoeken voor ons festival. Dat is niet alleen arbeidsintensief, het technisch uitrusten ervan weegt al te zwaar op het al te krappe budget." Deze uitspraak klinkt mij als een terugkerend refrein in de oren. Jarenlang zochten ook het BKT en het Brialmonttheater speelplekken in Brussel. Soms leek het meer op een bedeltocht in de stad der blinden.

Nochtans had Oda met haar kinder- en jeugdtheaterwerking een eigen plek in de Beursschouwburg. Alles draaide prima,... en toch viel er een ontslagbrief in de bus. Tien maanden later, in juni 1992, werd Bronks onder de doopvont gehouden. Een ietwat vreemde naam die enerzijds verwijst naar het New Yorkse Bronx en tegelijkertijd staat voor 'Brussel. Onderwijs. Kunsten.'

Het Anderlechtse CVA wordt hun thuishaven maar dan reeds dromen zij van een eigen jeugdtheater waar naast de voorstellingen ook workshops worden georganiseerd waar kinderen zelf theater kunnen spelen met professionele regisseurs. Op hun verlanglijstje staat ook een eethuis, een speeltuin zonder stereotiepe spelen, appartementen voor buitenlandse kunstenaars, een atelier waar normalisten en kleuterleidsters kunnen werken met een theaterpedagoog: een boeiend programma om over te dagdromen.

Na een seizoen bij het CVA komt Bronks in 1993 terecht in een oninneembaar bastion: het Paleis voor Schone Kunsten, omgetoverd door Bronks in "een Paleis voor Zotte Kunsten". Het Horta-huis heeft niet bepaald een kindvriendelijk karakter De aanwezigheid van andere kunstvormen kon toch zorgen voor interactie.

Ondertussen gaat de zoektocht naar een eigen plek, liefst binnen de vijfhoek, verder. Even wordt gedagdroomd om de Ark (een theaterboot ontworpen door Bob Van Reeth) vanuit Antwerpen naar de kanaalzone in de nabijheid van het Lunatheater te brengen. Maar bij nader onderzoek kon het gevaarte niet onder de Van Praetbrug. Ook dit dossier verdwijnt in de wenskast. Een kast die uitpuilt van projecten: La maison du peuple, Rive gauche, de Land van Luikstraat en het Guardinigebouw aan de Nieuwe Graanmarkt. Een voltreffer, denkt Bronks. Plannen worden gesmeed, maar botsen op een negatieve spiraal, een kafkaëske obstructie.

Parallel met de speurtocht naar een eigen terrein gaat Bronks op zoek naar leegstaande panden, locaties voor haar festival. Het aantal op korte termijn bespeelbare plaatsen binnen de vijfhoek is een Belgisch record: galerie Théoremes, de Kunsthumaniora van Brussel, de Markten, het Klein Kasteeltje, het Lunatheater, les Trétaux,... In feite stof genoeg voor een studie omtrent de invloed van locaties op het spel.

20 mei 1999. De kogel is door de kerk. Een uitnodiging voor een persconferentie valt in de bus. Bronks stelt aan de hand van een voorstudie uitgetekend door architect Martine De Maeseneer haar nieuw project voor: "Een huis op de Varkensmarkt".

Voorgevel

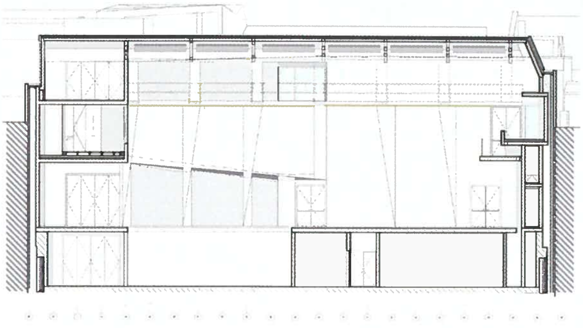

Langssnede grote zaal

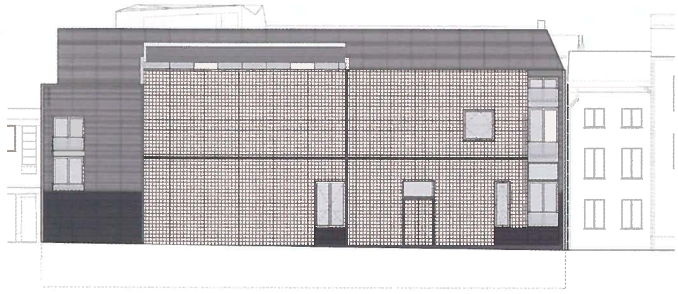

Achtergevel

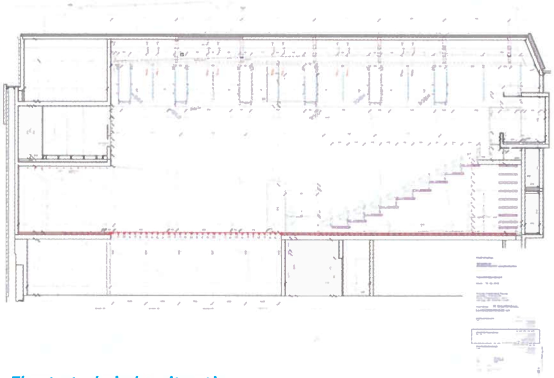

Theatertechnische uitrusting

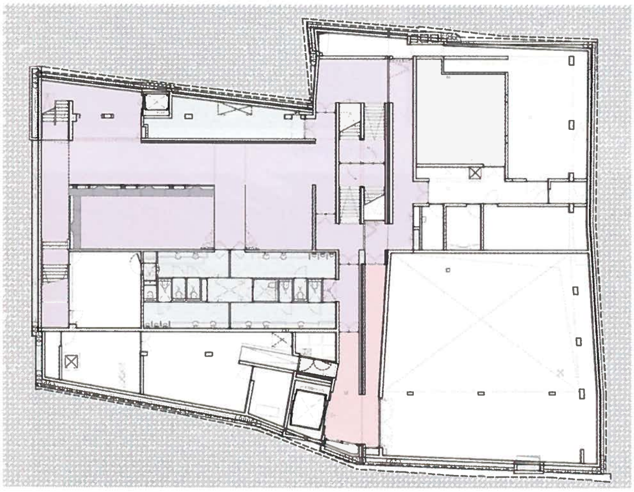

Niveau -1

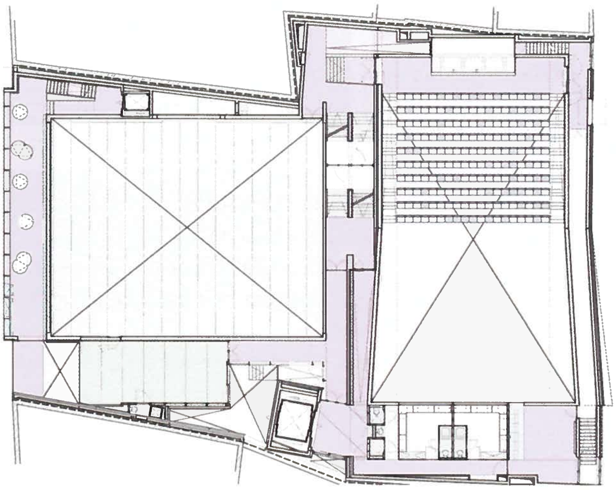

Niveau 1

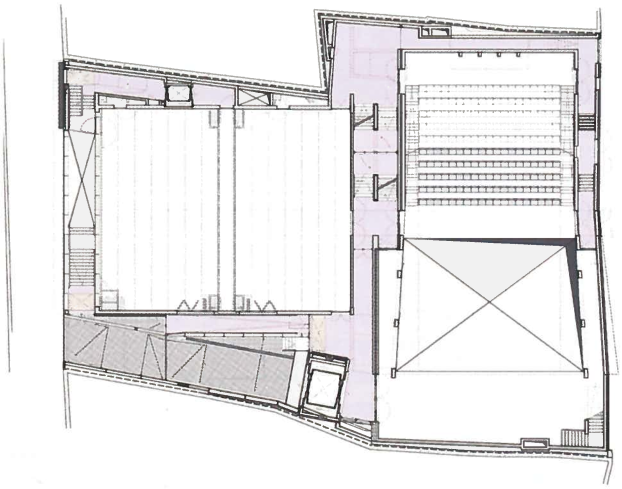

Niveau 0

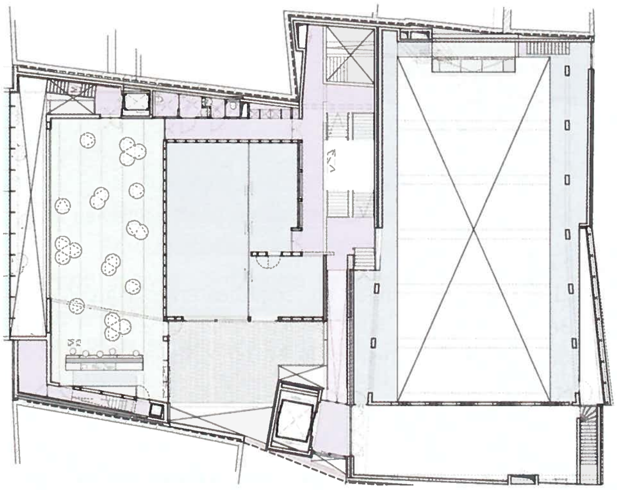

Niveau 2

Glaspartij - Voorgevel

Foyer

... naar de info

Trappartij

Patio

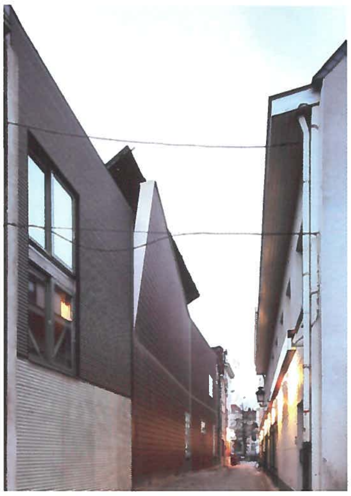

Achtergevel

Grote zaal

Repetitielokalen met vouwwanden

Het terrein heeft een oppervlakte van 10 are en geeft achteraan uit op een zijstraatje van de Vismarkt, de Land van Luikstraat.
Het is een moment van rozengeur en maneschijn, gevolgd door een periode van planaanpassingen, sneuvelende programmapunten, bemoeienissen allerhande met als klap op de vuurpijl de vraag van de overheid om te resideren in de Beursschouwburg.

Tegenvallers sterken mensen. Bronks bouwt voort aan haar concept en neemt initiatieven die de site aan de Varkensmarkt een grotere bekendheid moeten geven. In 2005 staat op het terrein aan de Varkensmarkt een mobiel mini-theater, waarin Michael De Cock "Het fluistertheater van Floor, Oto en Titus" brengt.

Enkele maanden later wordt uiteindelijk de eerste steen gelegd.
9 maart 2009, vandaag gaan de deuren van de nieuwbouw open voor de pers. De ochtendsneeuw is verdwenen, maar een kille wind slaat ons rond de oren. Vanop afstand lijkt de voorgevel op een rijtje aanstaande moeders. De transparante gevel bulkt vooruit op zoek naar extra ruimte. Is dit het gevolg van een dwingende bouwhoogte opgedrongen door de stad, waardoor de architect verplicht werd om het gebouw gedeeltelijk

in te graven? Nochtans mocht een buur enkele huizen verder blijkbaar diezelfde wet overtreden.
In haar conceptnota raakt architect Martine De Maeseneer het probleem aan: "Bouwen in een historisch centrum is geen sinecure. Het betekent perfect aansluiten op het gabarit van de buren en ritmes in gevelopbouw en raamdeling aanhouden. Wars van de omringende woningen gaat het hier wel degelijk om een publiek gebouw en hoe maak je het zichtbaar." De Maeseneer opteerde voor een grote beglaasde voorgevel waardoor je van op straat lekker de bedrijvigheid binnen kan volgen en vice versa. 's Avonds speelt de voorgevel de rol van magnetisch lichtbaken.
De inwendige structuur van Bronks is in essentie niet meer dan twee grote dozen met rondom en tussenin afdoende ruimte voor circulatie en akoestiek. Half ondergronds liggen de mobiele infobalie, het sanitair en een technische ruimte. Nabesprekingen of workshops kunnen op dit niveau doorgaan. De sleuf tussen het infogedeelte en de straatkant zorgt voor een visueel contact met de buitenwereld maar verhindert het ongedwongen naar buiten lopen. Dit lijkt mij het gevolg van de keuzes die men moet maken bij het ontwerpen, zeker als men geconfronteerd wordt met een vrij zwaar programma op een beperkte oppervlakte.

Op weg naar niveau één valt mij de bijzondere trappenconstructie op. Het geheel heeft de vorm van een dubbele helix, waarbij met spiegels beklede draaideuren op elk tussenbordes zijn geplaatst. Afgezien van de trappenzuilen verloopt een groot deel van de circulatie via hellingsbanen. Zij zorgen voor een gevoel van loskoppeling van het horizontale en bevorderen de speelsheid van het geheel.
Verschillende wegen leiden naar de grote zaal. Wat onmiddellijk opvalt is het natuurlijk licht dat via de zijramen de zaal opwarmt en dusdanig zorgt dat acteurs en technici geen gevangenen zijn in een zwarte doos. In de betonuitgevoerde wanden zijn openingen uitgespaard, waardoor een galerij ontstaat. Spijtig dat deze niet helemaal rondom loopt, zodat je een centraal plein zou verkrijgen. Galerijen geven veel spelmogelijkheden!

De telescopische tribune biedt plaats aan 190 personen. Bij de voorstelling zat ik helemaal vooraan en had moeite met de verstaanbaarheid. Doeken kunnen dit euvel wel oplossen, maar verbergen dan de betonnen wanden die specifiek zijn voor dit huis. Op hetzelfde niveau ligt de ruime repetitiezaal die door middel van metershoge panelen handig in twee partijen verdeeld kunnen worden.

Napraten kan in de foyer op de hoogste verdieping. Foyers zijn ruimtes waarin de creativiteit van de ontwerper niet aan banden wordt gelegd door de eisen van de theatertechniek. De Maeseneer ontwierp een originele structuuroplossing voor het plafond. Onder de metalen liggers hangen verticale metalen platen in honinggraatvorm, met daartussen sobere peerlampjes als verlichting. Waarom hier niet geopteerd is voor een glaspartij in het plafond, waardoor de ruimte visueel in hoogte kon winnen, blijft een vraagteken. Of was het budget hier de spelbreker?

In de nabijheid van de foyer liggen de burelen en een patio. De plek straalt warmte uit door het gebruik van hout als vloerbekleding, maar ook door haar schaalverhouding, ideaal om bij warm weer wat na te keuvelen en te dromen. Iets verder, door het open raam in de achtergevel, zie ik de achterliggende, verwaarloosde tuinen van de Vismarkt.
Ik realiseer me plots dat dit gebouw vrij uniek is. Zelden werd er een nieuwbouw voor jeugdtheater ontworpen in België. Bronks is architecturaal geen peperkoeken huisje, geen kopie van een bonbonnière geworden. Het heeft een eigenzinnige taal waarin de ruimtes, uitgevoerde in beton, zweven in het licht. Hoe jongeren dit gebouw gaan aanvoelen en bespelen is nog even koffiedik kijken.

TECHNISCHE FICHE NIEUWBOUW THEATER BRONKS

Adres:
BRONKS vzw
Varkensmarkt, 15
1000 Brussel

BOUWTEAM

Opdrachtgever:
VGC Vlaamse Gemeenschapscommissie
Gebruiker:
Bronks Jeugdtheater
- Artistieke leiding: Oda Van Neygen
- Technisch verantwoordelijke: Acquin De Ridder

Architecten:
Martine De Maeseneer Architecten
Studiebureaus:
- Theatertechniek: **TTAS**
- **ABT**
- Technische installaties: **BEC**
- Akoestiek: **DAIDALOS**
- Veiligheidscoördinator: **Jos Van Loon**

Aannemers:
- Algemene aannemer: **Roegiers**
- Aannemer theatertechniek: **Stakebrand**
- Elektriciteit theatertechniek: **EDF**
- Inschuifbare tribune 190 plaatsen: **Jezet Seating**
- Gordijnen: **Showtex**
- Mobiele Akoestische scheidingswand repetitiezaal: **Beddeleem**
- Geluid: **Amptec**
- Licht: **Phlippo**
- Podiumelementen: **Stagelight**

ZAALKENMERKEN EN UITRUSTING

Capaciteit:
- totale capaciteit: 450 zitplaatsen
- grote zaal: 190 plaatsen
- repetitiezaal met mobiele wand: 2x120 plaatsen
- Foyer en balkon: 98 plaatsen

Scène:
- 12m breed, 9.5m diep en 7m hoog

Achtertoneel:
- 12m breed, 5m diep en 3.5m hoog

Machinerie:
- 11 elektrische trekken *Stakebrand*

Verlichting:
- Projectoren: *ADB, Robert Julia, Strand*
- Mengtafels: *Mentor ADB*
- Dimmers: *ADB*

Geluid:
- Luidsprekers, versterkers: *D&B*
- Mengtafels: *Midas Venice en Soundcraft M12*
- Micro's: *Shure en Sennheiser*

KOSTPRIJS

Kostprijs: € 9 000 000
Kostprijs studies: € 1 000 000

WAAR EN HOE HUIZEN JEUGDTHEATERS?

Een rondvraag naar nieuwbouw in het jeugdtheatercircuit in de ons omringende landen levert een pover resultaat op. Is de stiefmoederlijke behandeling van het jeugdtheater de oorzaak dat men meestal op zoek moet gaan naar oude schoolgebouwen, badhuizen en industriële panden? Of biedt de ontdekking van bestaande ruimten net meer mogelijkheden? We vroegen Eva Bal haar mening over deze kwestie.

"Maar mevrouwtje, hier liggen nog 4000 dossiers en daarbij, dat er voor kinderen niets gedaan wordt op theatergebied, dat is toch al honderd jaar zo?" Dit aanmoedigend antwoord kreeg Eva Bal van de stedelijke ambtenaar Kultuur, toen ze indertijd ging aankloppen om steun te vragen voor haar Speelteaterproject.
Gelukkig is haar droom – een eigen huis waar kinderen en jongeren kunnen toneelspelen, voorstellingen bijwonen, ateliers volgen en tussendoor uitblazen in een rustig hoekje – in 1992 werkelijkheid geworden: de Kopergietery.
Eva Bal heeft een uitzonderlijk lange loopbaan binnen het vakgebied opgebouwd en daarin allerlei stadia en vernieuwingen meegemaakt en zelf in gang gezet.
Nieuwsgierig naar haar reactie vroeg ik haar: stel, je krijgt voldoende geld om een nieuwbouw voor jouw jeugdtheater te plannen. Waarmee zou je rekening houden?

"Nooit zou ik vertrekken van het exterieur, maar vooral de nadruk leggen op de inwendige structuur. Je moet het interieur logisch kunnen lezen, m.a.w. een vlotte en logische doorgang van de ene ruimte naar de andere voorzien.
Hier bij ons in de Kopergietery kom je via twee vrij brede trappen rechtstreeks binnen in de foyer, geen geharrewar van gangen of ingewikkelde bewegwijzering.
Qua materiaal opteer ik voor zachte bevloeringen en op de scène oprolbare balletvloeren. Acteurs moeten kunnen springen. Bij harde vloeren zou het een kakofonie van geluiden opleveren. Onze scèneafmetingen van 11,5m x 17m lijken mij ideaal, zeker de diepte die je variabel kan opstellen geeft spelmogelijkheden. Een oplopende zaal met een goede zichtbaarheid geeft een psychologische betrokkenheid die noodzakelijk is.
Een te grote polyvalentie, zoals bij meerdere culturele centra in ons land, biedt niet meer mogelijkheden en schept utopische verwachtingen.
Boven het grid dient er voldoende ruimte te zijn, zodat te technicus niet met kromgebogen rug de spots moet verhangen. Klankcabines mogen geen kooien zijn waar men uit moet kruipen om de intensiteit van het geluid te controleren. Kleedkamers liggen best direct in de onmiddellijke omgeving van de scène en vanuit de administratieve ruimte moet je voeling hebben met wat zich in de zaal afspeelt.
De zaal kan ongeveer 200 toeschouwers ontvangen, groot genoeg om middelgrote producties te brengen en te ontvangen.

Onze wensen? Wij dromen van een grote tuin, een ruimere keuken en ietwat meer repetitieruimte. Maar binnen de bestaande structuur is dat niet realiseerbaar. En verhuizen naar een verafgelegen groene plek lijkt ons niet echt boeiend. De situering in een buurt met mensen van verschillende origine is in deze stad belangrijk. Qua bereikbaarheid kunnen kinderen zelfstandig te voet, per fiets of met het openbaar vervoer naar de ateliers of voorstellingen komen.
Wat voor mij essentieel lijkt is dat het huis een centrum heeft, een hart van waaruit alles organisch groeit."

Zowel Oda Van Neygen als Eva Bal zijn enthousiast over hun infrastructuur. Maar in wezen blijft de keuze voor renovatie of nieuwbouw altijd een moeilijke beslissing, gelinkt aan o.a. het budget, maar net zo goed aan de mogelijkheden en beperkingen om een nieuwbouw in te planten in een stadsweefsel. De vraag blijft: primeert het exploreren van een bestaand pand op de relevantie van een hedendaagse structuur?

ANTWERPEN
De Veerman, www.veerman.be, geen info over eigen infrastructuur
Figurentheater Froe Froe, www.froefroe.be, De Vrije Val (eigen werkatelier en zaal) + hangar/opslagplaats/locatie Fort IV in Mortsel + uitgebreide tournee
HETPALEIS, www.hetpaleis.be, Repetitie- en speelruimte in stadsschouwburg Antwerpen
JAN vzw, www.janweb.be, geen eigen infrastructuur
Laika, www.laika.be, geen eigen zaal, tournee langs kleine en grote zalen in binnen- en buitenland. Vanaf 2010 samen met De Roovers en Transparant in Borgerhout.
luxemburg, www.luxemburgvzw.be, geen eigen zaal, tournee langs kleine en grote zalen + locaties
Theater De Spiegel, www.despiegel.com, geen vaste speelplek (tournee)
Villanella, www.villanella.be, geen vaste locatie (enkel kantoor)

BRUSSEL
Art Basics for Children (ABC), www.abc-web.be, eigen multifunctioneel huis met cinema-/theaterzaaltje, verschillende ateliers, een kindvriendelijke keuken, een grote studioruimte en de ABC-kantoren.
BRONKS, www.bronks.be, nieuwbouw
Pantalone, www.pantalone.be, geen eigen infrastructuur
Zeven, geen eigen infrastructuur

GENT
4 Hoog Productiehuis, www.4hoog.be, vanaf seizoen 2007-2008 in De Kazematten (samen met figurentheater Ultima Thule).
Op dit moment zijn de kantoren van beide gezelschappen al gehuisvest in de Kazemattenstraat 17, op termijn komt er een theaterzaal, een foyer en twee repetitieruimtes.
Kopergietery, www.kopergietery.be,Verbouwd fabriekspand. Eigen zaal, studio, repetitie- en tentoonstellingsruimten, kantoren, ticketing, foyer
Larf!, www.larf.be, eigen theater + atelier
Studio Orka, www.studio-orka.be, geen eigen infrastructuur. Realisaties in opdracht van andere organisaties of eigen realisaties met tournee.
Theater Taptoe, www.theatertaptoe.be, geen eigen zaal (uitgebreide tournee, binnen Gent o.a. Arca en Minard)

GRIMBERGEN
keski.e.space, www.keskiespace.be, Locaties (breder dan theater)

HASSELT
Kunstencentrum België, www.kunstencentrumbelgie.com, Gevestigd achter gevels van rijhuizen. Speelzaal, atelier, zwarte zaal, polyvalent café. Tweede infrastructuur in het huis Hoste en een oude fabrieksruimte Koloniale Waren.

LEUVEN
Fabuleus, www.fabuleus.be, kantoor- en werkruimtes in de Molens van Orshoven, voor de rest op tournee

LIER
Tweelicht en zoon, www.tweelicht.be, Geen eigen infrastructuur

MECHELEN
De Maan, www.demaan.be, Eigen gebouw + schoolvoorstellingen

TIELT
theaterMalpertuis, www.malpertuis.be, Eigen gebouw. Ook verhuur mogelijk

TURNHOUT
Het Gevolg, www.hetgevolg.be, Ombouw van oude bioscoop tot theaterzaal, met ook repetitieruimte, kantoren en opslagruimte

ANDERE
Anna's Steen, www.annassteen.com, geen eigen infrastructuur
Compagnie Carlotta, www.compagniecarlotta.be, geen eigen infrastructuur
Theater Scharlaken Dak, geen eigen infrastructuur

VARIA

NIEUWE MEDIA

Groene Computers

Tussen de verschillende beurspaviljoenen op de CeBit-beurs in Hannover bevindt zich dit jaar de Green IT World-stand: een etalage waar fabrikanten van 'groene' computertechnologie met hun nieuwe producten mogen komen pronken. Computerbouwer Fujitsu-Siemens stelde bijvoorbeeld zijn Esprimo 7935-PC voor, een toestel dat welgeteld nul watt gebruikt wanneer het in slaapmodus wordt gezet. Chipmaker nVidia lanceerde een aantal energiezuinige grafische chips, het soort dat traditioneel bijna uitsluitend voor videogames wordt ingezet en een hoop stroom verbruikt. En de Japanse gigant Toshiba liet een aantal televisietoestellen zien die maar half zoveel stroom verbruiken als andere tv's.

Draadloze Usb

Nu zo goed als alle apparaten die op een pc kunnen worden aangesloten gebruikmaken van de USB-standaard ('Universal Serial Bus'), wordt het volgens een conglomeraat van bedrijven de hoogste tijd om de kabels tussen twee USB-aansluitingen te vervangen door radiostralen. Er wordt nog steeds zwaar gesleuteld aan de technologische standaard en het bedrijvenconglomeraat achter 'wireless USB' is nog steeds op zoek naar nieuwe leden, maar op CeBIT worden er toch al twee producten getoond: fabrikanten Fujitsu en Olidata stelden een adapter voor waarmee bestaande USB-toestellen voortaan via een radioverbinding met een computer worden geconnecteerd.

Microsoft Surface

Vorig jaar stelde Microsoft zijn Surface-technologie voor, in essentie een Windows Vista-pc in de vorm van een tafel, waarbij het tafelblad uit één groot aanraakscherm bestaat en de gebruiker allerhande vensters, als waren het vodjes papier, over het tafeloppervlak (Surface: hebt u hem?) kan verslepen. Er zijn al Surfacetafels te koop voor 4000 tot 8000 euro, maar Microsoft verwacht dat een grotere beschikbaarheid ook de prijs nar beneden zal halen. En voor die beschikbaarheid hebben ze alvast gezorgd: op CeBIT kondigde Microsoft aan dat Surfaceproducten vanaf nu kunnen worden verkocht in twaalf Europese landen, waaronder België.

TENTOONSTELLINGEN

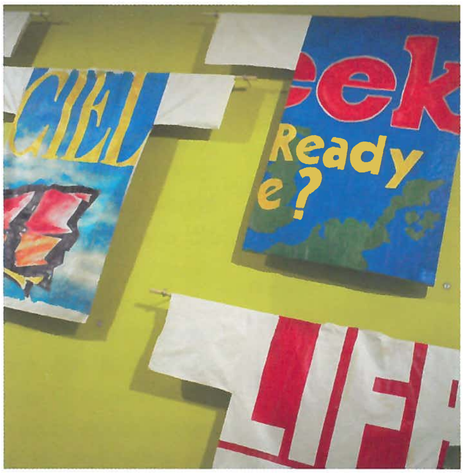

Paper Fashion! in het Antwerpse Modemuseum

Democratische mode door spotgoedkope wegwerpjurken van papier. Dit even eenvoudige als revolutionaire idee leidde in de sixties tot een heuse kledinghype. De wortels ervan gaan echter veel verder terug, tot in het China en Japan van de 17e eeuw, waar arme boeren papier tot kledij weefden. Paper Fashion! toont een bijzonder stukje modegeschiedenis langsheen ceremoniële kledij van de samoerai, kleding voor de doden, 'poster dresses' uit de jaren zestig, maar ook recente ontwerpexperimenten uit binnen- en buitenland.

Nog tot en met 16 augustus 2009 in het ModeMuseum, Antwerpen: Nationalestraat 28, 2000 Antwerpen. Toegang: €6/4.
Tel: 03 470 27 70. e-mail: info@momu.be.

Walking With Dinosaurs

Tien jaar na de gelijknamige BBC-documentaireserie krijgt Walking with dinosaurs een indrukwekkend live vervolg. Het resultaat is een technisch hoogstandje waar een team van vijftig technici, bouwers, huidspecialisten, kunstenaars, schilders en animatie-experts meer dan een jaar aan werkte. Daarvoor was een gigantische werkplaats nodig. Omdat de kolossen een uitgebreide wereldtournee op het programma hebben en dus in vrachtwagens moeten passen, werden ze opblaasbaar gemaakt.

De show combineert informatieve passages met actie. Stuntmannen sturen de dino's van binnenin en vanop afstand aan om hen te laten bewegen. De nieuwste technologieën werden hierbij ingezet. Niet alleen zijn er 'muscle bags' die de bewegingen zo natuurlijk mogelijk maken. De grote dino's worden ook bediend via 'voodoo rigs', schaalmodellen met dezelfde gewrichten en bewegingen als de levensgrote versie. Wanneer een poppenspeler beweegt met de voodoo rig wordt die beweging via de computer doorgestuurd naar de eigenlijke dieren.

Van 11 t.e.m. 13 september in het Sportpaleis, Antwerpen. Tickets: €25-35-40-45.
www.teleticketservice.com. www.dinosaurlive.be

JEZET SEATING

Uw partner voor telescopische tribunes en zitaccommodatie

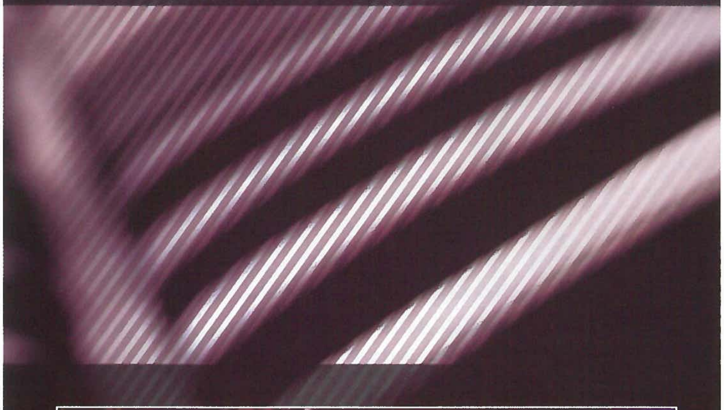

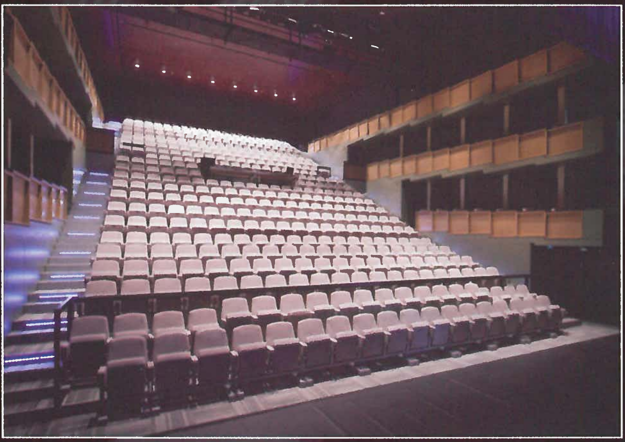

Project : Schouwburg Rex Mol - 610 stoelen type ALLURE

JEZET SEATING nv
Siberiëstraat 10
BE-3900 Overpelt
T: 011 64 54 42
F: 011 66 64 64
info@jezet.com
www.jezet.com

RIEDEL The Communications People

ROCK NET

hear.we are.

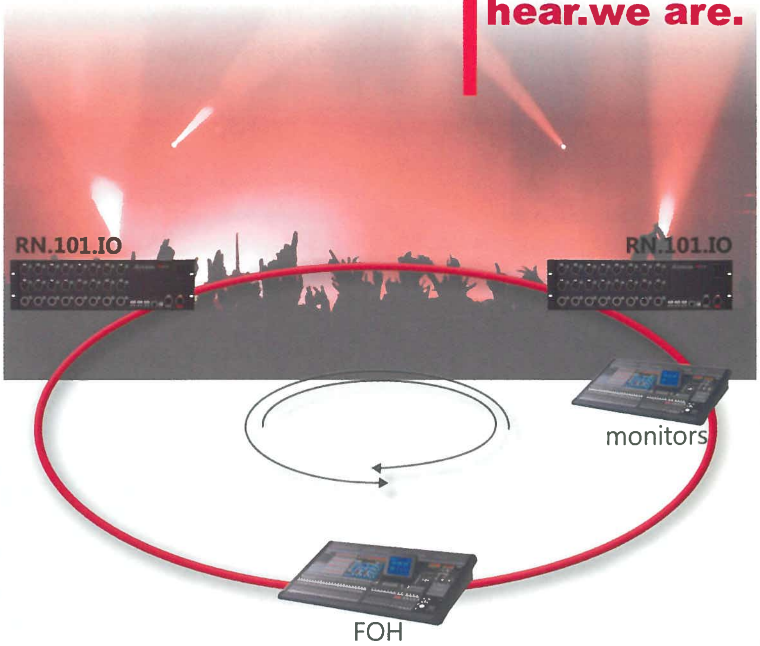

with real **préamps**

RN.101.IO
Stagebox - 16 in/ 8 out

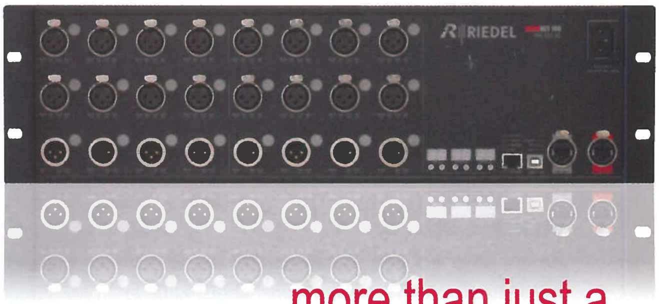

more than just a **snake**

plug and play
no IP-settings, no addressing
intuitive software
excellent audio quality

RN.141.MY
Yamaha Interface card

without having to pay a fortune

APEX PASSIONATE ABOUT SOUND

WWW.APEX-AUDIO.BE INFO@APEX-AUDIO.BE +32 (0)11 28 61 91
Apex - Schoebroekstraat 62 - 3583 Beringen

ECOPODIA2

JOHAN PENSON

Er zijn weer een aantal maanden verstreken: tijd voor een update over de Ecopodia-bijeenkomsten en een algemene stand van zaken. VTi en BASTT zoeken naar een manier om de volgende klimaatconferentie te koppelen aan een BASTT contactdag. De sfeer zit alvast goed. Dit moet en zal lukken. Een klimaatconferentie waarop een groot deel van de sector niet aanwezig is kunnen we ons niet veroorloven. Als we in onze sector iets willen veranderen, moeten we de krachten bundelen. Het kan niet genoeg gezegd worden: wie nu niet mee doet of denkt, zal over een jaar achter de feiten aanlopen. Wie nu wel mee doet, verricht pionierswerk... Noteer dus alvast 19 november in je agenda. Dan vindt de volgende klimaatconferentie voor de podiumkunsten plaats in het NTG. Op 12 maart was er alvast een bijeenkomst van de werkgroep Ecopodia met als centraal thema Ecobeheer. Meer specifiek ging het over het beheer van gebouwen. Ik noteerde chronologisch de belangrijkste punten van elk besproken onderdeel per organisatie en heb die niet herhaald toen ze ook bij de volgende organisaties aan bod kwamen.

Ancienne Belgique

De AB doet aan Ecodynamisch ondernemen sinds 2002. Ze hebben dit stap voor stap opgezet. Het uitgangspunt is dat de gerealiseerde besparingen worden gebruikt om nieuwe investeringen te doen. Een helder principe dat op lange termijn naar nog grotere besparingen zal leiden, eens de investeringen afgeschreven zijn. Marc Vrebos neemt hierin de leiding en doet verslag.
De stand van alle energiemeters wordt regelmatig gecontroleerd, vergelijkingen zijn mogelijk. Effecten van acties kunnen dus opgevolgd worden. Er is WYSIWYG software aangekocht om theaterbelichting voor te bereiden op computer in 3D i.p.v. op de scène. In de concertwereld is dit systeem uiteraard al gekend door de lichtontwerpers, maar dit kan effectief leiden tot een ernstige energiebesparing.

Sinds 2007 is men begonnen met het sensibiliseren van alle medewerkers. Er is een Ecoteam op het werk opgestart i.s.m. Ecolife v.z.w.(zie www.ecolife.be). De AB liet een volledige energieaudit uitvoeren van het gebouw; één keer door de Vlaamse Gemeenschap en de andere door Leefmilieu Brussel. Zonder kosten voor de AB. Dat leidde tot weer nieuwe initiatieven. Onderzoek loopt voor een WKK-installatie. Warmtekrachtkoppeling helpt om energie te besparen. Met dit geld wordt de meerkost van de overschakeling naar groene elektriciteit betaald. Het aandeel groene stroom van Electrabel via een raamcontract van de Vlaamse Gemeenschap bedraagt nu 18%.
Ondertussen verloopt in deSingel en bij Rosas de overschakeling naar groene stroom zonder meerkosten. Bij Rosas kost de groene stroom zelfs minder dan de energie van de standaardleverancier. Onderzoek en kritische prijsvraag loont dus.
Berekening van de Ecologische voetafdruk via Leefmilieu Brussel is interessant omdat die breder kijkt dan de technische installaties en de energieaudit. Je moet dit ook regelmatig herhalen om de evolutie te zien. OVAM doet ook audits. Er zijn ook andere plaatselijke initiatieven zoals de milieuwinkel in Gent.

De AB bespaart 43% op het waterverbruik door de installatie van drukknopkranen. Het afvalwater van de twee keukens gaat door vetscheiders voor het afgevoerd wordt. Daardoor verlaat het water de AB minder vuil dan voorheen. Er is ook een selectieve verzameling en afvoer van gebruikte solventen en frituurolie.

Alle reinigings- en onderhoudsproducten zijn opgelijst, alle ploegen gebruiken dezelfde, biologisch afbreekbare producten. Op de wasmachine staat een automatisch doseerapparaat waardoor een dure en milieubelastende overdosis uitgesloten is.
Ook alle ander afval wordt gesorteerd en apart opgehaald. Naar Vlaamse normen is dit niet meer dan normaal maar voor Brussel is dit behoorlijk revolutionair.

De affiches voor promotie op A3-formaat worden in huis gemaakt en geprint waardoor de aantallen beter beheersbaar zijn en er minder verspilling is van papier en drukinkt. Eveneens doet de AB nog steeds aan uitbreiding van de online promo, 190.000 e-mailadressen voor elektronische communicatie, waardoor ook de online verkoop is toegenomen.
De herbruikbare bekers met statiegeld (20 cent) zorgen er voor dat het publiek zelf selectief het afval binnen brengt.
Om de papierberg te verminderen hanteren ze een document managementsysteem, het ADOS systeem van Canon, om correspondentie en facturen digitaal te laten circuleren. Bijgevolg is er minder te kopiëren. Voor wat alsnog moet gekopieerd worden, gebruikt men gerecycleerd papier.

Binnenkort zal de AB een module op de website plaatsen die draait op basis van de geografische spreiding van het publiek op basis van publieksonderzoek. 'Traject' v.z.w. heeft deze uitgewerkt. Bij het bestellen van een ticket krijgen mensen info over de bereikbaarheid. De concerten vinden plaats tussen 20 en 22u30 uur, waardoor een groot deel van het publiek thuis kan geraken met het openbaar vervoer.
Er is ook een carpoolmodule op de website om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen, gekoppeld aan Google Maps. Dit systeem wordt nog niet voldoende gebruikt en zal gestimuleerd worden door het aanbieden van gratis parking voor een volle auto.
De AB beperkt het autogebruik bij de Belgische artiesten door minder parking aan te bieden. Voor het eigen personeel is er een mogelijkheid van telewerk. Zestien medewerkers gebruiken die optie regelmatig.
Meting en beperking van de trillingen van het geluid gebeuren op regelmatige basis en heeft geleid tot individuele oorbescherming voor sommige medewerkers die gevaar lopen op beschadiging van het gehoor.

©BULK architecten

Marc Vrebos herinnert er ons aan dat het een proces is van vallen en opstaan. Vaak moeten er compromissen gesloten worden (bv. waarborg op PET-flesje van sponsor).

KVS

Naar het voorbeeld van de AB is de KVS op basis van de ervaringen van Marc Vrebos een jaar geleden gestart met een EcoTeam. Het is echter soms moeilijk om er, naast de veelheid van al het artistieke werk, aandacht voor te vragen. Eco thema's komen vaak laatst aan bod, zo zegt Tim Zeegers die verslag uitbrengt over de KVS.
Het eerste gesprek met EcoLife is gevoerd en er is alvast contact genomen met Leefmilieu Brussel. Ondertussen zijn toch ook al een aantal acties gestart. Technisch is het echter een moeilijk gevecht met het gebouw. Door regels van Monumentenzorg Brussel en door eerder genomen beslissingen over de verwarmingsinstallatie is het soms onmogelijk om aan efficiënt ecobeheer te doen. Zo is er bijvoorbeeld maar één radiatorkring in de Bol en is het dus vaak een verhaal van alles of niets.
De KVS heeft op zich geen aparte gebouwenbeheerploeg, waardoor de verantwoordelijkheid voor dit werk verschillende mensen aanbelangt. Maar de start is alvast genomen en een aantal mensen zijn vastbesloten om in deze materie in de KVS verandering te brengen.

De Vieze Gasten

'De Vieze Gasten' is een kleine organisatie met een geschiedenis van engagement als basis van hun werking. Pat De Wit vertelt meer over de initiatieven in zijn organisatie.

Ze proberen concreet engagement om te zetten in acties maar ondervinden dat het moeilijk is om de acties te structureren en organiseren. Er ontstaat veel discussie want iedereen heeft er wel een mening over. Je kan ook niet elke keer een onderzoek instellen om de juiste info op te sporen. En waar vind je alle knowhow? Een duidelijke vraag dus. Het VTi probeert alvast een website te ontwikkelen waarop waardevolle informatie staat over ecologisch beheer in onze sector.
Acties opvolgen en volhouden is een belangrijk onderdeel van duurzaam omspringen met bv. energie. Meterstanden worden alvast opgenomen maar het is nog zoeken naar wat precies te doen met die informatie. Het opstarten van een energieboekhouding is niet evident.

De Vieze Gasten werken samen met vijf organisaties op één site: energiescan en afvalbeheer zijn alvast gestart.
Er is een kijkscan gemaakt. Het dak van de theaterzaal en de muren van het gebouw zijn onvoldoende geïsoleerd. Hoe kunnen De Vieze Gasten zo'n investering financieren? Het FOCI (Fonds Culturele Infrastructuur Vlaamse Gemeenschap) werkt een nieuw subsidiereglement uit om hieraan deels tegemoet te kunnen komen.
De sector zit vol ingebakken gewoontes. Vaak zijn de pogingen om met gezelschappen ecologisch iets te ondernemen qua theatertechniek een dovemansgesprek.
Repeteren met theaterlicht in een grote lege zaal die helemaal verwarmd moet worden lijkt ridicuul, maar is schering en inslag.

Duurzame gebouwen

Lode Vranken van het architectenbureau DE BOUWERIJ presenteert een aantal beoordelingsmethodes om de duurzaamheid van gebouwen te bepalen.
BREEAM is een kwalitatieve tool om de milieuperformantie en duurzaamheid van gebouwen te beoordelen. Dit gebeurt aan de hand van scores voor criteria zoals onder andere energie, materialen, groen, water, afval en transport.
Slim bouwen is een concept dat staat voor intelligent en slank bouwen met gebruik van zo min mogelijk materiaal. Verdere uitgangspunten zijn de industrialisatie van het bouwproces, flexibiliteit tijdens de

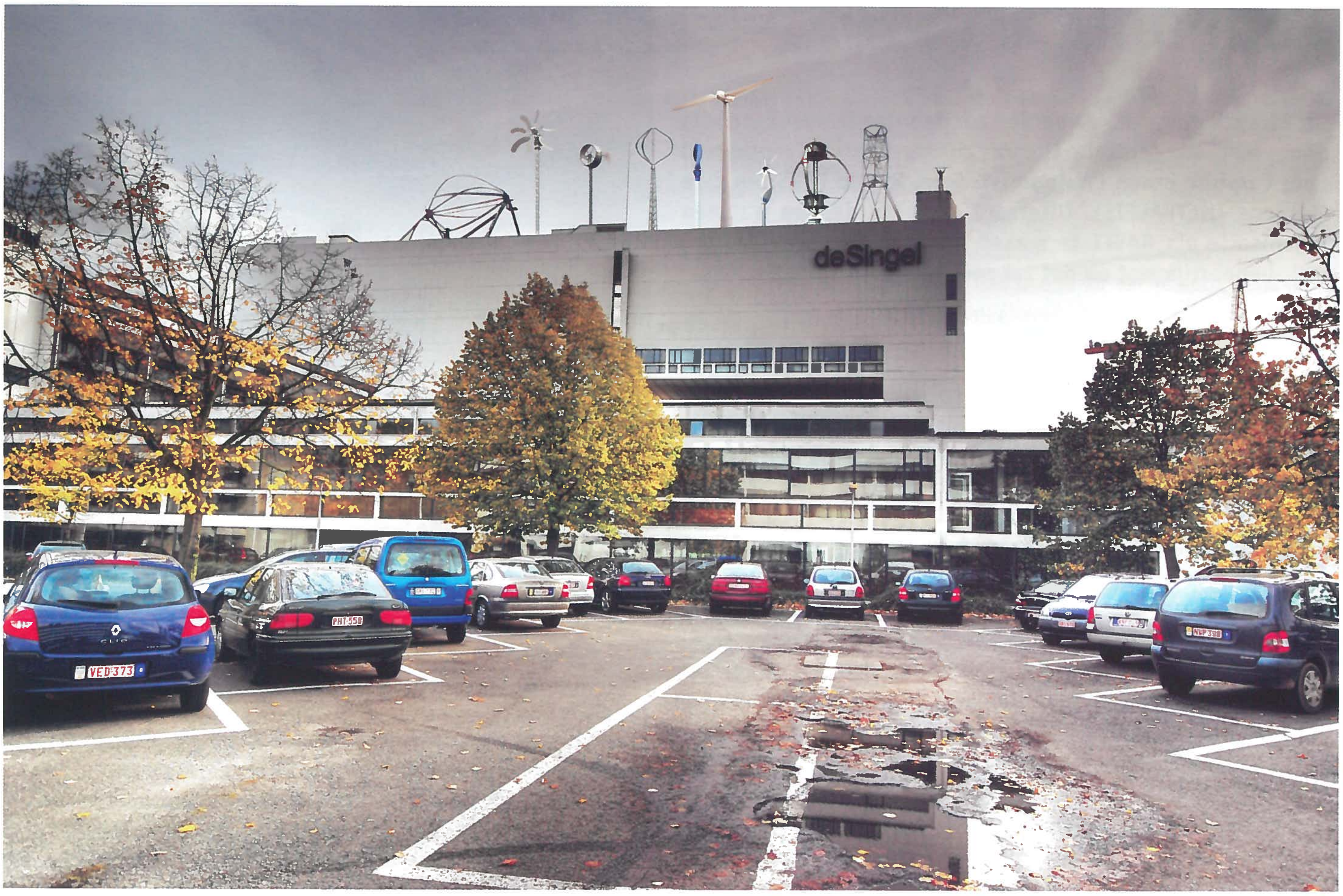

©BULK architecten

ontwerp-, bouw- en gebruiksfase, en een reductie van de milieubelasting.
Het is mogelijk de spiraal van uitputting van natuurlijke voorraden, van verspilling en van vervuiling te doorbreken. Het antwoord is het 'Cradle to Cradle'- principe, de revolutionaire 'van wieg tot wieg'-filosofie van Braungart en McDonough. Zij bepleiten volledig nieuwe uitgangspunten voor het ontwerpen en ontwikkelen van producten op basis van veilige en volledig herbruikbare grondstoffen. Zo kan afval voedsel worden in een oneindige kringloop.
Een passieve woning wordt bekomen door grote aandacht te besteden aan het beperken van de warmteverliezen door ver doorgedreven isolatie en zeer goede luchtdichtheid. Het optimaliseren van de warmtewinsten door gebruik van passieve energie: zonnewarmte, bodemwarmte, het waarborgen van de luchtkwaliteit door ventilatie met warmteterugwinning. Een laag energiegebruik door efficiënte apparaten en eventueel gebruik van hernieuwbare energie.

Varia

Kunnen we een aantal acties samen opzetten? Gezamelijke gesprekken met energieleveranciers? Met Ecolife?
Versnippering van diensten en informatiekanalen kunnen voorkomen worden door centralisatie van goede, juiste en waardevolle informatie.
Begeleiding van buitenaf is belangrijk als motor willen we dit tot een goed einde brengen. Begeleiding door Ecolife zou echter te duur zijn voor kleine organisaties. Misschien kunnen er afspraken gemaakt worden, om modellen gezamenlijk te hanteren?
Het publiek van onze cultuurhuizen moet financieel gestimuleerd worden om afval te scheiden.
Tg Stan wil een ecologische voorstelling maken en elke artistieke beslissing moet daaraan getoetst worden. Dat is een traag proces.
KVS had moeite om een kunstenaar te motiveren om lid te worden van het Ecoteam.
DeSingel zoekt LED-lampen voor in de nieuwbouw en test momenteel wat er op de markt is. LED-spots kunnen nog niet focussen en zijn dus minder bruikbaar in het theater. Repetities in de blauwe zaal van deSingel gaan door zonder podiumlicht, er is extra werklicht voorzien.
BUDA is vier jaar geleden gerenoveerd door de stad. De huur gebeurt via een autonoom gemeentebedrijf. Er is geen compartimentering van het gebouw, dus ook de inkomhal moet verwarmd worden als artiesten repeteren. De verwarmingselementen hangen aan het plafond. Binnen het team zijn een aantal gewoontes wel al goed geëvolueerd.
HETPALEIS is een ingewikkeld gebouw met verschillende gebruikers en de inspanningen hebben pas zin als alle partners inspanningen willen doen.

Conclusies

VTi plant een gesprek met Ecolife om de mogelijkheden af te toetsen. Er zal een workshopprogramma ontwikkeld worden met handige tools. Nu de regelgeving aangepast wordt, is een gesprek met FOCI nodig. Tenslotte moet er ook overleg komen met Locus, de overkoepelende steunpuntorganisatie voor culturele centra. De lokale besturen spelen immers ook een belangrijke rol in de realisatie van ecomaterie in de culturele centra.

Links

Labelinfo: http://www.vti.be/klimaat
www.ecolife.be
Voor cartridges en toners:
Tomson : http://www.tomson.be/nl/home.htm
DE BOUWERIJ: http://www.palladio.org/
http://www.cradletocradle.nl/home/321_wat-is-cradle-to-cradle.htm

ECOPODIA 3

Op 21 april ging voor de derde keer de bijeenkomst Ecopodia door, met als centrale thema 'communicatie', voorbereid door Caroline Basyn (Walpurgis), Griet Rigole (KVS) en Elke Meskens (HETPALEIS). Uiteraard ga je nu denken wat een organisatie als BASTT te maken heeft met communicatie? Wel, behoorlijk wat en dat zal snel blijken uit het verslag.

Walpurgis

Caroline legt uit wat er gebeurt bij Walpurgis. Ecologie staat in het "mission statement" van Walpurgis en daarmee willen ze alvast aan publiek en sympathisanten laten blijken het hen menens is. Het is een begin, zij het nog zeer beperkt. Niet onbelangrijk echter, want eens je communiceert aan het brede publiek dat je ecologische actie gaat ondernemen kan je er niet meer onderuit. Walpurgis is een kleine organisatie en iedereen is binnen zijn eigen domein met de ecologische reflex bezig. Maar om financiële redenen is het niet goed gelukt om in het verbouwingsproject voldoende groene accenten te leggen.

Wat betreft papier is beslist om zo weinig mogelijk te printen en recto of verso te gebruiken als kladpapier. Voor het drukwerk is alvast een eco-drukker (De Wrikker) ingeschakeld. De folder van het FenixFestival is een goed voorbeeld: recyclagepapier met vegetale inkten, beperkt watergebruik, eigen waterzuivering bij de drukker. Finaal komen ze tot de vaststelling dat deze drukker niet duurder is dan andere drukkers. Dit is heel vaak het geval met ecologische alternatieven. Het hoeft niet duurder te zijn, maar vergt wel wat cijferen en zoeken.

Affiches worden meestal niet meer ingezet, behalve nu voor het festival. Wel is er een digitale opmaak die programmatoren kunnen printen en verspreiden waardoor de aantallen beter beheersbaar zijn. De communicatie op papier vermindert of gebeurt nog sporadisch maar dan gebundeld.

Programmatoren doen niet moeilijk over de nieuwe regeling op het vlak van affiches. Vroeger waren er vaak praktische problemen met de distributie van de affiches waardoor er veel bleven liggen. Deze manier van werken vraagt misschien meer communicatie maar dat loont omdat het contact vlotter verloopt en er meer maatwerk mogelijk is. We komen er meer achter welke communicatiemiddelen programmatoren graag gebruiken. Trailers worden bijvoorbeeld zeer gewaardeerd.

Natuurlijk rijst de vraag of digitale communicatie ecologischer is dan papieren communicatie? Vaak horen we dat intens emailverkeer en internetgebruik leidt tot hoge pieken in elektriciteitsverbruik. Deze kwestie moet goed onderzocht worden en kan een enkele organisatie niet op zich nemen. Daarom opnieuw een vraag naar het oplijsten van ontegensprekelijke correcte informatie over ecologie. Ondertussen gebruikt Walpurgis, door gebruik van YouTube, ook minder cd's voor verspreiding van beeldmateriaal.

Het project voor hernieuwing van de website is gestart maar vraagt extra tijd en onderzoek. Er wordt zeker een luik 'ecologie' voorzien, bestemd voor het publiek. Toch is een groter draagvlak in de organisatie nodig om alles te doen slagen, want te weinig aandacht in de verbouwingen wegens geldgebrek leidde tot te weinig impact op dat vlak.

Walpurgis krijgt lokale steun van zielsverwante bedrijven voor sponsoring, bijvoorbeeld biobakker Mortsel voor het festival. Het is kleinschalig, maar kan als signaal zeker tellen. Om dit uit te breiden moet er beter gepland worden, dus minder lastminute beslissingen, waardoor het voor de potentiële sponsor makkelijker wordt om in te stappen.

KVS

Een groter huis met een vergelijkbare filosofie. Uit elk departement zit er iemand in het EcoTeam, dat om de zes weken samenkomt en telkens een actie opzet. Na een jaar wordt het effect zichtbaar in de bredere ploeg. Het streefdoel is het behalen van het ecolabel van Leefmilieu Brussel, zoals we uit de vorige sessie al leerden.

Om overschotten te vermijden hanteert de KVS nu minder automatismen in de productie van communicatiemateriaal dan vroeger. Er is onderzocht met welke producten er gewerkt werd. Nu is dat nog enkel papier met FSC-label voor affiches en flyers. De levering gebeurt in kartonnen dozen i.p.v. plasticfolie. Recyclagepapier is niet altijd milieuvriendelijker omdat het verschillende blekingsprocessen moet doorstaan. Biotop is het papier dat nu gebruikt wordt voor briefwisseling van de KVS.

KVS Express wordt gedrukt op krantenpapier in EPC, en werkt met de nieuwe drukkerij van de persgroep via een drukproces zonder productie van afvalwater. (zie: www.epc-nv.be)

KVS produceerde wekelijks twee containers oud papier: bewustmaking rond papierverbruik is één van de acties van het EcoTeam. Sinds kort wordt kladpapier verzameld en is er een standaardlade met kladpapier in de printers. Er is geïnvesteerd in een goede kopiemachine om meer informatie op één A4-pagina te zetten. Door A3-affiches in huis te printen worden er minder overschotten gemaakt. De KVS heeft ook al digitale affiches gebruikt en wil dit in de toekomst meer doen. Door een georganiseerde rapportering vanuit archivering en distributie over de restanten, kunnen de bestellingen snel aangepast worden.

Het draagvlak in huis is zeer belangrijk om iets te doen rond ecologie. Sensibiliseren werkt wel even maar daarna vervallen mensen snel in oude gewoonten. De vertaling van milieuthema's naar concrete acties kan nog veel verbeteren. Er is een logo in ontwikkeling om in huis op een ludieke manier aandacht te vragen voor ecologie. De KVS voert alsnog geen externe communicatie over deze groene reflexen.

Bij het adresbeheer is het verwijderen van foute en dubbele adressen belangrijk om overdruk te vermijden. Het krantje wordt nog steeds verstuurd in plastiekfolie, daar zijn nog geen stappen in gezet. Is die verpakking echt nodig? Ja: voor de Nederlandstalige adressen moet er een brief in i.v.m. de taalwetgeving en dus moet er een verpakking rond.

HETPALEIS

De situatie is vergelijkbaar met KVS. Sinds een paar maanden is er eveneens een ecoteam actief. De sensibilisering in huis is niet gemakkelijk. Er wordt nog teveel geprint en gekopieerd, maar de brochure verschijnt alvast op recyclagepapier. Er is al een grote keuze in stijlvol ecologisch papier.

Door sinds dit seizoen de oplages van het drukwerk beter bij te houden ontstaat er een beter zicht op de overschotten. Naar volgend seizoen toe werken ze aan een betere planning per productie. Dat onderzoek is tijdsintensief. Er bestaan al een aantal e-flyers en we werken ook met flash-filmpjes op de website. Het schrappen van jaarbrochure lukt nog niet omdat er bij het publiek toch nog vraag naar is. HETPALEIS wil nog geen externe communicatie doen over hun ecologische inspanningen, daarvoor staan ze nog niet ver genoeg.

Reflectie

Na een blik op de inspanningen van de huizen op het vlak van communciatie denken we verder na over een aantal algemene tendensen.

Hoe verloopt het gesprek met de kunstenaars over hun verwachtingen op het vlak van communicatie?

In de productiegesprekken van HETPALEIS komt ecologie steeds meer aan bod. De interesse en goede wil zijn er, maar dat resulteert nog niet

©BULK architecten

altijd in concrete stappen.
Je hebt inderdaad minstens een jaar nodig. Bij Leporello vindt men het inderdaad belangrijk dat dit van in het begin besproken wordt. Later in het productieproces lukt het niet meer om echt nog iets concreets te realiseren. Leporello heeft als kleine organisatie reeds een aantal stappen gezet om het papiergebruik te verminderen. Er werd al goed gepland om de druk van affiches en flyers te combineren.

Bij Thassos worden nog altijd papieren affiches gevraagd. Digitale affiches zijn nog niet aan de orde. Deze kwestie moeten we meenemen in het gesprek naar volgend seizoen.
Het nieuwjaarskaartje van Rosas verwees naar The Big Ask. Structureel ligt het toch nog zeer moeilijk. Intern is het papierverbruik wel spectaculair gedaald omdat iedereen een kopielimiet heeft. Sindsdien wordt er meer gescand.
Bij Stan is de melding op de website niet evident. Als je de stap zet om niet alleen over het artistieke werk te communiceren, welke thema's kies je dan? Niet alle kunstenaars willen zich permanent voor de rest van hun werk vastleggen.

Duurzaam werken hoeft niet steeds neer te komen op een vernauwing, er ontstaan ook nieuwe mogelijkheden.
De Pianofabriek hoeft niet zozeer met haar publiek te communiceren via affiches of drukwerk. Toonmomenten worden digitaal gecommuniceerd. Dat staat ook zo in het mission statement. Alle aankopen en leveranciers zijn nagekeken. Dit sijpelt door bij de contacten met kunstenaars en programmatoren. Er is een vanzelfsprekendheid om alles te bevragen en te bespreken. Daarmee krijg je snel een bepaalde stempel en soms haken mensen daardoor ook af.
Het blijft ook zoeken naar de juiste informatie. Zoals bij de discussie over kwik in spaarlampen. Wat is nu milieuvriendelijker? Bepaalde lobby's zouden ons graag doen denken dat spaarlampen niet milieuvriendelijk zouden zijn in de aanmaak. Indien ze echter correct gebruikt en gerecycleerd worden kan er geen gevaar zijn voor het milieu.

BUDA heeft zijn brochure gewijzigd van een geniet quadri formaat naar een vierluik waar evenzeer alles in staat. BUDA hangt slechts 10 grote affiches op vaste plaatsen in de stad Kortrijk. Er is geen ecoteam maar iedereen zoekt naar leuke manieren om met ecologie om te gaan. Programmablaadjes bij de voorstellingen blijven belangrijk, het is een uniek moment van contact met het publiek. HETPALEIS maakt er voor de helft van de zaalbezetting en kan tijdens de speelreeks exemplaren bijmaken als het nodig is.

Bij het NTGent draait de printer nog op volle toeren, maar er zijn wel een aantal goede voornemens en plannen gemaakt. Een ecoteam is onvermijdelijk in zo'n groot huis om iedereen te kunnen bereiken. De dramaturgen maken nog klassieke 'programmaboekjes'. Alternatieven vinden is niet zo vanzelfsprekend.

Het is een en/en verhaal. Hoe diverser het publiek, hoe meer verschillende communicatiekanalen je nodig hebt. Er is nog veel schroom over het extern communiceren van ecologische inspanningen. Is dit wegens onzekerheid over de visie? De artistieke visie is natuurlijk prioritair voor een gezelschap en omdat die niet altijd overeenstemt met de ecologische visie, ontstaat die schroom. Het is een zoektocht waarin communicatie noodzakelijk is. Het is niet zo dat je eerst alles moet gedaan hebben alvorens te communiceren. Naar het publiek toe, kan de concrete beleving evenzeer sensibiliserend werken. Je kan het publiek duidelijk maken dat het nog niet perfect in orde is en tegelijk proces zichtbaar maken. Door geïntegreerd te werken, vermijden we dat het publiek daarbij overspoeld raakt met informatie.
Op de lezing van de Low Impact Man in HETPALEIS waren er veertig personen, grotendeels mensen die anders niet naar HETPALEIS komen.

Project Alexander Nieuwenhuis

Alexander werkt in de kerk van Oosterweel, gelegen aan de Kastelweg 1 in Antwerpen, midden in een industrieterrein, zes meter onder de grond. Hij werkt vanuit vakmanschap, duurzaamheid en innovatie. Op zondag 19 april is een zonnepaneel in gebruik genomen dat voldoende energie opwekt voor de hele werking (35 volt minimum). Dit project is een voorbeeld van volledige zelfbouw: het materiaal werd gratis verkregen, onder meer door recyclage van bestaand materiaal (accu's van elektrische auto's). Door het zonnepaneel is er een autonome productie van elektriciteit voor ledlampen. De komende vijf weken is er elke zondag van 14-16u een activiteit en in juni speelt hij er een voorstelling.

Conclusies

Welke stappen kunnen we nog zetten op het vlak van communicatie? Externe communicatie is toch zeer belangrijk. Men mag duidelijker uitpakken met het feit dat er zoveel energie geïnvesteerd wordt in ecologischer werken.
Zou een charter een instrument kunnen zijn om doelstellingen en streefdata uit te zetten? Er kan een soort boete voor een Fonds aan gekoppeld worden.
Voor kleine gezelschappen is een kader nodig om op terug te vallen (een checklist, netwerk). Dit geeft extra steun bij individuele onderhandelingen.
Rond deze periode wordt een groot deel van de communicatie voor volgend seizoen besteld. Het is dus het moment om te sensibiliseren.

Links

Ecologische drukker: www.epc-nv.be
http://www.thebigask.be/nl/
http://www.milieukoopwijzer.be/
http://www.labelinfo.be/
http://www.kunstenecologie.be/
http://www.aag-online.eu/?page_id=70&lang=nl

VARIATIES OMTRENT EEN GROTESK THEMA

LE GRAND MACABRE IN DE VLAAMSE OPERA EN DE MUNT

JOHAN THIELEMANS

Toen de Hongaarse componist in 1975 op zoek was naar een geschikt libretto voor een opera, stootte hij op *La Ballade du Grand Macabre* van onze landgenoot de Ghelderode. In deze oude satire vond hij geschikt materiaal om een hedendaagse opera te schrijven. Hij reageerde hiermee tegen Mauricio Kagel, die met Staatstheater een stuk had geschreven dat als het ware een afrekening met het genre betekende. De dood van de opera was in de jaren zestig en zeventig erg in de mode. Maar Ligeti wilde er een krachtig antwoord op bieden. In de vreemde humor van de Ghelderode kon hij veel van zijn eigen muzikale opvattingen kwijt. Zo begint de opera met een ouverture voor autotoeters. Hij was ook erg slim, want hij schreef de partituur op zulk een manier, dat ze met minimale aanpassingen in elke vertaling gezongen kon worden.

Achteraf, in 2009, is de kreet 'de opera is dood' al lang verstorven, Staatstheater zo goed als vergeten en is Le Grand Macabre van Ligeti uitgegroeid tot een hedendaagse klassieker.

Men zou denken dat zulk een 'Vlaams thema' al onze nationale opera's vanaf de creatie in 1975 zou doen toestuiven op het werk. Maar dat was niet het geval. We moesten wachten tot 2000 om het werk op onze planken te zien. Marc Clémeur had een coproductie opgezet met het Niedersächsische Staatstheater, Hannover.

De regisseur Ernst Theo Richter poogde de geest van het stuk in beelden om te zetten. In de tekst staat dat alles zich afspeelde in Breughelland, en daarom had hij van zijn scenograaf een landschap gevraagd, dat afgezoomd werd met de Antwerpse kathedraal. De Dood, het hoofdpersonage, liep dus duidelijk in Vlaanderen rond. Het toneel bestond uit een rond, hellend vlak, bedekt met gras. Hartmut Schörghofer had voor hevige kleuren gezorgd, zodat het geheel toch iets kinderlijk kreeg. Dat strookt wel met de Ghelderodes teksten, die zeker geen subtiliteit kunnen verweten worden. Het decor speelde tussen een verhevigd realisme (de suggestie van echt gras en echte bomen) en een theatrale abstractie. Zo werd het achterdoek met sterke kleuren belicht. Het was eerst een blauwe hemel, daarna fel rood,

Vlaamse Opera - 2000 - ©Annemie Augustijns

De Munt - 2009 - © Bernd Uhlig

met een lichtcirkel voor de ondergaande zon. Naargelang de actie dat verlangde werden er decorstukken aan toegevoegd. Naar het einde nam de chaos op het toneel toe, wat in overeenstemming is met het libretto, want het spreekt over achtergelaten vuil. Zo kon men zien dat het hellend vlak toch toeliet om de erg uiteenlopende scènes een plek te geven. Merkwaardig is dat Richter koos voor een imaginair Vlaams landschap met het ene conrete citaat van de kathedraal, terwijl hij zeer strict een mogelijkheid uit de weg is gegaan om gebruik te maken van de vormentaal van Breughel of Jeroen Bosch. In zijn geheel was dit een vrij tradtioneel toneelbeeld, dat zeker niets van de hedendaagse gevoeligheid bezat die voortdurend zo sprankelend uit de orkestbak opklonk.

In maart 2009 kregen we de kans om nogmaals met het werk te worden geconfronteerd. Peter Decaluwé had met de Muntschouwburg een brede coproductie opgezet met het Gran Teatre del Liceu in Barcelona en met de English National Operain Londen. De Spaanse participatie zal niemand verwonderen als we weten dat hij een beroep deed op het Catalaanse gezelschap La Fura dels Baus. Was dit gezelschap vroeger bekend voor nogal woeste en gevaarlijk ogende spektakels, dan hebben Alex Ollé en Valantina Carrasco zich in de voorbije jaren toegelegd op opera. Voor Le Grand Macabre hadden ze met scenograaf Alfons Flores en videokunstenaar Franc Aleu een heel eigenzinnig concept uitgewerkt. Ze hadden wel in de Tuin der Lusten van Jeroen Bosch een beeld gevonden van een wit gehurkt naakt, in wiens buik mensen zaten te eten. Al komen deze elementen in hun uiteindelijk concept terug, toch voelt men geen 'Vlaamse' sfeer, gesteund op onze schilderstraditie. Ze hebben zelfs in hun krachtige beeldtaal de 'oorsprong' bijna weggemoffeld. Het witte naakt, zo dominerend in deze voorstelling, leek in zijn hyperrealisme helemaal hedendaags. Van culturele nostalgie, die men zo vaak bij opera kan aantreffen, was hier geen sprake.

Om hun visuele fantasie vast te ankeren hebben ze een randvertelling bedacht. Zo opent de voorstelling met een videobeeld, dat heel de opening van de scène beslaat. We zien een vrouw, Claudia, in een rommelig appartement. Ze zal ook de voorstelling afsluiten. Als de camera op haar hoofd inzoomt, gaat het doek op, en zien we op dezelfde plek van de ruimte hetzelfde gelaat, maar dit keer als een overgroot beeld van een naakte vrouw die gehurkt zit. Het is een eerste visuele verrassing in een lange rij. Het beeld zelf maakt een solide, compacte indruk. Het lijkt onbeweeglijk, maar later in de loop van de voorstelling zal het wel op zijn as kunnen draaien. Dit lichaam wordt volledig irrealistisch gebruikt. Zo zal men een knie kunnen losmaken, of zal er plots een open plek in haar buik verschijnen (laten we dit dan even het Bosch-effect noemen). De sterkste effecten worden echter geleverd door de videokunstenaar Franc Aleu.
Zo kon men de ogen van deze reuzenpop zien bewegen. Om dit te verwezelijken had de technische ploeg in Claudia's hoofd een projector gehangen. Net zoals voor andere effecten heeft men eerst een masker aangemaakt om de juiste positie van de ogen te kennen. "Vervolgens", zo schrijft Jo Nicolaï, diensthoofd geluid en video van de Munt, "hebben we in After Effects de opnames van de ogen aan de positie aangepast." Het resultaat was verbluffend en overtuigend. Met die ene oogopslag kreeg de pop onmiddellijk leven."[1]
Later in de voorstellig zag men over het lichaam van de pop Claudia een hele groep mensen bewegen. Ze liepen over haar blanke huid. Het maakte indruk omdat het met zoveel precisie uitgevoerd was. Het leek wel alsof de pop van binnenuit beelden projecteerde. Maar niets is minder waar, alleen al omdat het materiaal van de pop ondoorzichtig is. Het is dus een resultaat van een goed uitgekiende technische ingreep. Jo Nicolaï meldt dat de methode voor de technische ploeg niet nieuw was: "We hebben een opname gemaakt van Claudia, vanuit het standpunt van de projector, vervolgens hebben we dit beeld terug

SENNHEISER

MKE 1

Our Smallest Sound Pro

Whether for musicals and live shows or for broadcasting applications, the MKE 1 handles the job. It's at its best in all situations where a microphone needs to be virtually invisible so that it will pick up what it is meant to pick up – perfect sound.

www.sennheiser.be

Visit us at the IBC from 12-16 September, Rai Amsterdam, Hall 8 Stand C 51

De Munt - 2009 - © La Fura dels Baus

op Claudia geprojecteerd, en dit vervolgens in schaal aangepast. Eens we de perfecte match hadden is Franc terug aan de slag gegaan, en heeft hij de 3D beelden aangepast aan de live videobeelden."
Claudia kon op zeker ogenblik haar hoofd draaien of er konden op haar gelaat ook emoties verschijnen, maar ook dat was een optische illusie .
Het resultaat van dit sterke staaltje scenografie was dat de toeschouwer vaak met open mond naar het toneel zat te staren. Wellicht kwam hierdoor iets van de inhoud in het gedrang, maar dat kon mij niet storen, omdat de Ghelderode voor het merendeel grossiert in kleinburgerlijke platitudes. Trouwens het stuk is veel meer een losse opeenvolging van taferelen, met als laatste moraal dat de liefde sterk is en dat de Dood regeert. Maar voor de makers was dat allemaal niet zo belangrijk. Daarom gingen we op het einde van de voorstelling terug naar de video van Claudia. Ze zat dan op het toilet, en spoelde tot slot al de rommel weg. Het geluid van het kolkende water sloot de voorstelling af. We hadden dan niets anders gezien dan de macabere verbeelding van deze Claudia, die zich even uit de wereld had teruggetrokken. Deze 'onbeschaamdheid' van de makers kon aansluiting vinden bij de bedoelig van de schrijver, die in zijn tijd ook hoopte te shockeren. In dat éne beeld van de Catalanen zat er meer dwarsheid dan in de rest van de tekst. Als we echter aan Ligeti's partituur denken, die ook ontwrichtend wil werken, dan kunnen we alleen besluiten dat deze visuele finale volledig aansluit bij de rebelse geest van de muziek.
Het is dus merkwaardig dat in beide voorstellingen nauwelijks of geen referenties waren naar een picturaal Vlaanderen. Vooral bij La Fura del Bauls leverde dat een sterk staaltje van scenografische kunst op. Hun gedurfde ingreep is volledig gelukt, omdat ze, dank zij de technische middelen, een heel eigen poëtisch universum hebben uitgebouwd. Techniek die poëzie schept, het is toch één van de belangrijkste kenmerken van hedendaags theater.

1 Van Jo Nicolai kregen we nog de volgende technische informatie: "De aansturing van de projectoren hebben we via een DMX programma gedaan (E Cue); we hadden 2 videoservers (1 MacPro met Arkaos Mediamaster, en 1 Mac Mini - in Claudia's hoofd- met Arkaos VJ DMX.
We hebben vervolgens DMX over Artnet vanuit E Cue de verschillende servers laten aansturen - voor de Mac Mini gebeurde dit over Wifi. "

LE GRAND MACABRE - OPERA

WANNEER	WAAR	REGIE	SCENOGRAFIE	KOSTUUMS	DIVERSE
1978-10-(15)	Hamburg - Staatsoper	Gilbert Deflo	Ekkehard Grübler	Ekkehard Grübler	Duitse première - reprise Sarrebrück 3 mei 1979
1979-05-(05)	Bologna - Teatro Communale	Giorgi Pressburger	Roland Topor	Roland Topor	
1980-00	Londen				
1981-03	Parijs - Garnier	Daniel Mesguich	Bernard Dayde		
1997-07-(28)	Salzburg - Salzburger Festspiele	Peter Sellars	George Tsypin	Frida Parmegiammi	herwerkte versie door Ligeti in februari 1998 ook opgevoerd in Parijs (Théâtre du Châtelet)
1998-00	Budapest - Thalia Theater	Kovalik Balasz			op Budapest Fall Festival, in het Hongaars
1998-05-(18)	Enschede	Stanislas Nordey		Nationale Reisopera	
2000-11	Antwerpen - Vlaamse Opera	Ernst-Theo Richter	Hartmut Schörghofer		
2003-00	Berlijn - Komische Opera	Barry Kosky	Peter Corrigan		
2004-11-(18)	San Francisco - War Memorial Opera House	Kasper Bech Holten	Steffen Aarfing		Amerikaanse première
2007-00	Bremen				Duitse recensie
2007-04	Kopenhagen				Royal Danish Opera
2009-03-(24)	Brussel - De Munt	Alex Ollé & Valentina Carrasco	Alfons Flores	Lluc Castells	
2009-06	Rome - Teatro Dell'Opera				
2010-00	New York - Lincoln Center	Douglas Fitch			

ABSORBEREN, DOORLATEN OF WEERKAATSEN?

EEN DUIK IN HET LABO

IVO KERSMAEKERS

Akoestiek is één van de disciplines in theater die met veel mysterie maar ook met beunhazerij zijn omgeven.Toegegeven, met wat ervaring en natte vingerwerk hebben we in het verleden al aardige resultaten geboekt. Het is gekend dat we met wat slim opgehangen doeken de nagalmtijd van een ruimte kunnen inkorten. Ook proberen we wel eens een zaal met doeken in twee te verdelen, in de hoop dat er niet te veel lawaai van de ene naar de andere kant doordringt. Tot slot willen we graag die lelijke luidsprekers verstoppen, maar dan gillen alle geluidstechnici dat dit echt niet kan. Is dat wel zo? Is dat meetbaar? Wat is de beste oplossing?

Wij gingen op zoek naar info bij de specialisten ter zake: het Laboratorium voor Akoestiek en Thermische Fysica van de Katholieke Universiteit Leuven.
Professor Lauriks en Dr. Kelders reikten ons verschillende mogelijkheden aan:

Test op luchtweerstand:

Men blaast lucht door een staal, en meet hoeveel er door komt. Deze hoeveelheid kan een aanwijzing geven over de doorlaatbaarheid voor geluid.
Er werd afgeraden om deze test uit te voeren, enerzijds omdat het geen genormeerde test is, anderzijds omdat we uit ervaring al wel weten welke stoffen weinig geluid doorlaten. Het is dus aangewezen om op die stoffen uitgebreidere testen te doen.

De Buis van Kundt:

Deze proef werd in 1866 ontwikkeld door de Duitse natuurkundige August Kundt.
Een doorzichtige buis wordt horizontaal opgesteld met aan één kant een luidspreker en aan de andere kant een beweegbare afsluiter.
In de buis strooit men een fijn poeder. Als de luidspreker een intensieve toon produceert en de afsluiter wordt heen en weer bewogen, is duidelijk te zien dat bij sommige lengtes van de luchtkolom het poeder zich op regelmatige afstanden verzamelt, terwijl het daar tussenin snel heen en weer beweegt, en dus wordt weggeduwd.
In een moderne variant dient de buis van Kundt om op een goedkope manier de absorberende eigenschappen van een materiaal te meten.
Deze proef is veel eenvoudiger dan een test in een galmkamer, maar geeft wat minder betrouwbare resultaten.

'Impedance tube'

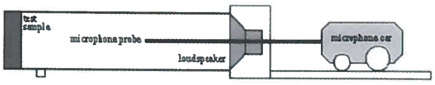

$$p = p_i \cos(\omega t - kx) + p_r \cos(\omega t + kx)$$

$$SWR = \frac{p_{max}}{p_{min}} = \frac{p_i + p_r}{p_i - p_r}$$

$$\Rightarrow r = \frac{p_r}{p_i} = \frac{SWR - 1}{SWR + 1}$$

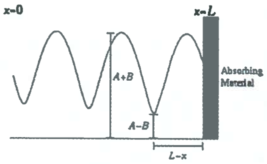

Buis van Kundt

Geluidsisolatie:

Tussen twee kamers plaatst men een staal, met in de ene kamer een geluidsbron, en in de andere een meetmicrofoon.
Het volume van de kamers, de grootte van de doorgang en de manier van meten wordt beschreven in de norm ISO 140 – 3.

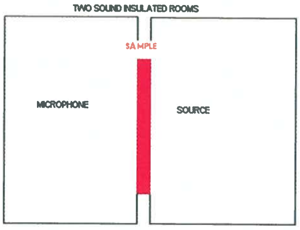

Isolatie test kamer

Doordat de meetmethode genormeerd is, is het mogelijk om verschillende materialen te vergelijken. De resultaten worden weergegeven op een curve van dB tegenover frequentie. Wij lieten een meerlagig isolatiegordijn meten. Dit blijkt zeer goed te scoren in de mid, mid-hoge en hoge frequenties.
Het blijft moeilijk om de bassen tegen te houden.

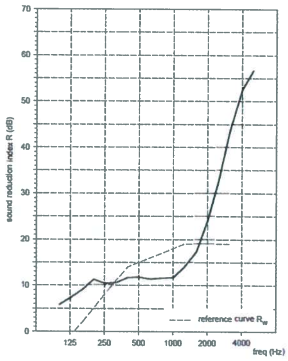

Curve isolatiedoek

Geluidsabsorptie:

Om de nagalmtijd van een kamer te verminderen is het nodig geluid te absorberen, in plaats van te weerkaatsen.
Dit kan door in een galmkamer materialen te brengen en het verschil te meten in tijd die er nodig is om een testgeluid te laten uitsterven.
Deze testmethode staat beschreven in ISO 354 en moet worden uitgevoerd in een gestandaardiseerde galmkamer.

Galmkamer

De resultaten worden uitgedrukt in geluidsabsorptie coëfficiënt S. Hiervan neemt men het gemiddelde W.
Deze norm wordt ook vaak gebruikt bij bouwmaterialen.
De verkregen resultaten waren soms voorspelbaar, soms verassend:
In eerste instantie hebben we een zwaar fluweel (600 gr/m²) vergeleken in verschillende manieren van ophanging.
Wij kozen voor dit materiaal omdat de ervaring leert dat we er goede resultaten mee bereiken.

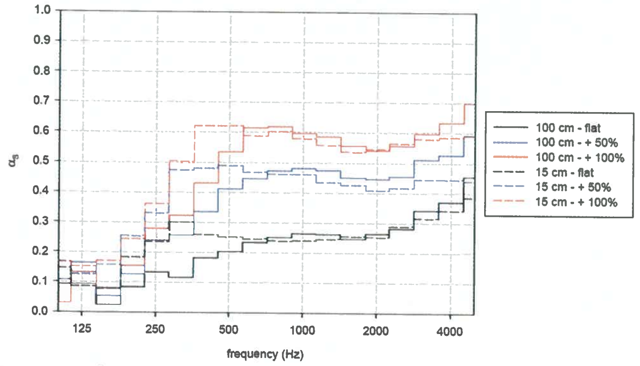

fig. 2. comparison: same textile (Cotton Velours Molière 600g), different distances to the wall, flat or with folds (+ 50% or + 100%)

Curve verschil in manieren van ophanging

Zoals we verwachtten stijgt de absorptiecoëfficiënt dramatisch naargelang de stof meer in plooien wordt gehangen.
Een grotere afstand tot de muur geeft geen dramatische verschillen.
Wel moet er altijd een luchtlaag blijven tussen het opgehangen gordijn en de muur.
In een vergelijkende curve zien we dat verschillende materialen min of meer in elkaars buurt komen, maar dat tot onze grote verbazing het zwaar fluwelen materiaal iets minder presteert. Het veel lichtere fluweel (400 gr/m²) doet het zelfs beter! Dit zou te wijten zijn aan het feit dat het zwaardere veel dichter geweven is, en dus meer geluid weerkaatst.

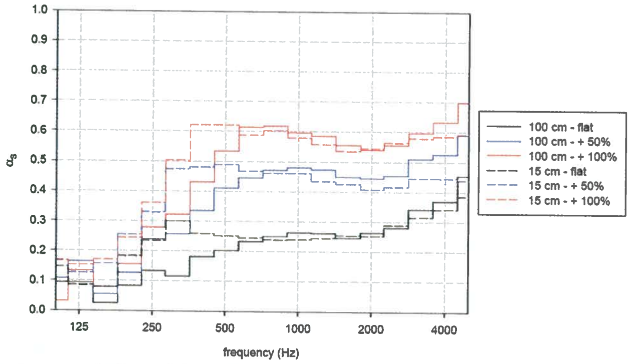

fig. 2. comparison: same textile (Cotton Velours Molière 600g), different distances to the wall, flat or with folds (+ 50% or + 100%)

Curve stoffen 100%

Het is niet altijd gewenst om een doek in plooien te hangen.
Sommige doeken zijn daar ook niet voor geschikt.
Niettemin halen enkele doeken ook opmerkelijke resultaten.
W boven de 0.70 is geen uitzondering.
SoundVelours daarentegen doet precies dat waar het voor ontworpen is: de akoestische eigenschappen van de ruimte zo weinig mogelijk wijzigen.
Dit is te danken aan de specifieke eigenschappen en structuur van de stof.
Deze kan dan ook gebruikt worden op plaatsen waar de akoestiek reeds goed is, maar waar men toch decoratie wil aanbrengen.

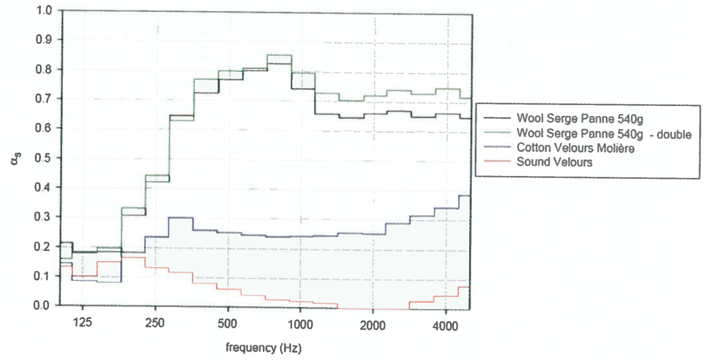

fig. 4. comparison: different textiles, same distance to the wall (15 cm), flat

Curve stoffen 0%

Geluidstransparantie:

Tot slot wilden we toch ook graag weten welke stof het meest geschikt is om voor luidsprekers te hangen.
Dit kan gemeten worden door middel van een simpele proef:

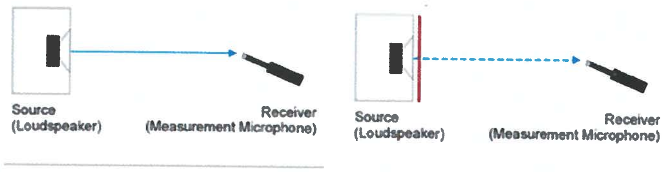

Opstelling proef

Er wordt roze ruis door een luidspreker gestuurd, en dit wordt gemeten door middel van een meetmicrofoon. Het resultaat hiervan is de referentiecurve.
Vervolgens herhaalt men de proef, nu met een staal voor de luidspreker. Het verschil tussen dit resultaat en de referentie curve geeft de doorlaatbaarheid van de stof weer, per frequentie.

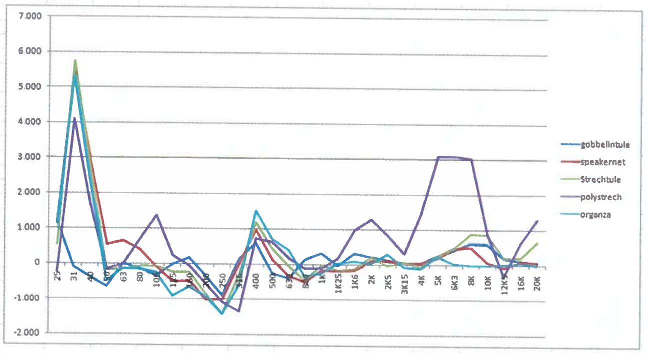

Curve doorlaatbaarheid

Dit is geen genormeerde proef. Ze kan dus enkel dienen om eigen metingen te vergelijken.
Omdat de testopstelling zo simpel is, hebben we wel een grote hoeveelheid stalen kunnen testen, zodat we toch een goed beeld krijgen van akoestische eigenschappen van het gamma.

Met de resultaten van de uitgevoerde testen kunnen we aantonen dat het mogelijk is om met textiel de akoestiek van een ruimte op een budgetvriendelijke en flexibele manier aan te passen.

12e VAKBEURS
THEATER TECHNIEK
óók voor AV-professionals

Reserveer uw plaats op de beursvloer!

Dé ontmoetingsplaats voor iedereen die meer wil weten over alle technische faciliteiten rond podiumkunsten en zakelijke evenementen zoals licht, geluid, audiovisueel, trekkenwanden, tribunes, hijstechnieken, theatertextiel, meubilair, etc.

Bezoekers hebben gratis toegang

Maandag	18 januari 2010	10:00-18:00 uur
Dinsdag	19 januari 2010	10:00-18:00 uur
Woensdag	20 januari 2010	10:00-17:00 uur

Hal 1
AHOY Rotterdam

Alle informatie over deze beurs vindt u op:
www.vakbeurs-theatertechniek.nl
Secretariaat: +31 252 360 136

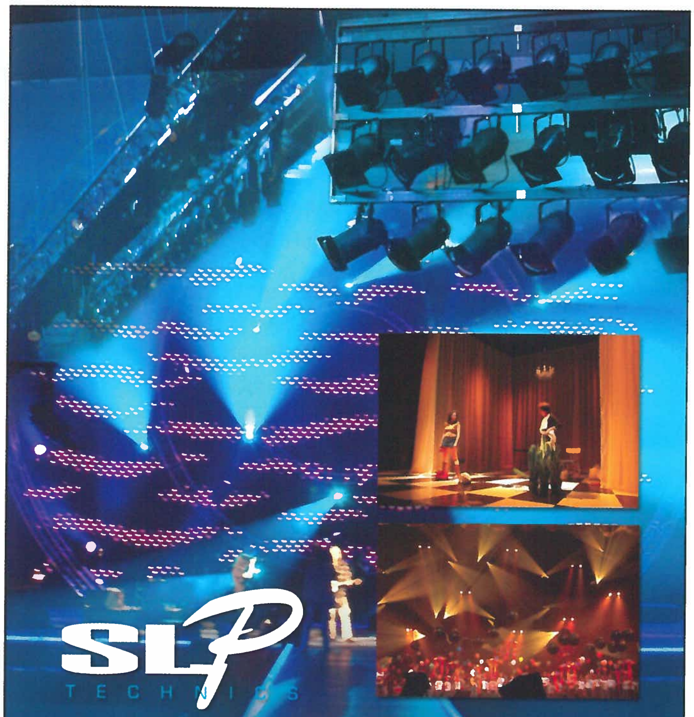

SLP TECHNICS

SLP technics bvba
Kromstraat 60
2520 Ranst
Tel +32 03 641.62.30
Fax +32 03 641.62.31

info@slp.be
www.slp.be

SLP technics zorgt voor logistiek en productie van theater- en concertvoorstellingen, repetities en tournees, bedrijfs- en productpresentaties.
SLP technics tekent het ontwerp, coördineert de voorbereiding en zorgt voor een perfecte uitvoering van uw ideeën.

**Elke keer licht en klank opnieuw uitvinden.
Dat is voor ons telkens weer de uitdaging.**

SERVIO NV
Specialist in uw volledige theateruitrusting, zowel voor nieuwbouw als voor kleine of grote renovaties.

Wij bieden U geïntegreerd of afzonderlijk:
metalen draagstructuren, loopbruggen, beweegbare podia, elektrische trekken (van prijsgunstige tot snelle computergestuurde systemen), ...
alsook de bijkomende benodigdheden: doeken, horizonts, danstapijten, ...

Aarzel niet voor vrijblijvende inlichtingen en raadgevingen.

Brugsesteenweg, 545
B-8800 Roeselare
www.servio.be

Tel. + 32 (0)51 24 00 96
Fax + 32 (0)51 21 04 92
servio@skynet.be

EDUCOM 2009 – MOSKOU

JAN STRICKX

Van 23 tot 27 april 2009 was de OISTAT Education Commission te gast bij het Russische OISTAT centrum, de Russische Theatervakbond en de Moscow Art Theatre School, voor een bijeenkomst rond het thema "Author's Approach to Teaching Scenography, Performance Design and Technology". Op het programma stonden ook twee Belgische sprekers. Chris Van Goethem had het over "Tien Opwindende Jaren van Opleiding en Onderwijsprojecten in de EU" en Ivo Kersmaekers hield een pleidooi voor samenwerking tussen de Edu Com en de Technology Commission.

Eeuwenlang werd een reis naar Moskou beschouwd als een avontuurlijke onderneming en er deden de meest fantastische verhalen de ronde omtrent de Moskovieten. Inmiddels is ook daar de tijd niet blijven stilstaan, alhoewel! Geïnteresseerden dienden zeker twee maanden vooraf te beslissen of zij konden deelnemen aan de bijeenkomst. Dat was enerzijds de tijd die de Russische organisatoren nodig hadden om de uitnodiging in orde te krijgen en door te sturen – en dat lukte niet via normale post, uiteindelijk moest DHL ingeschakeld worden. en anderzijds ook de tijd die een visumaanvraag in beslag neemt – vijf werkende dagen om een stickertje in je internationale pas te kleven, dat spreekt boekdelen.

Metrostation in Moskou, Foto: Chris Van Goethem

Impressies Van Vroeger En Nu.

Benieuwd keek ik uit naar het "nieuwe" Moskou, mijn eerste bezoek aan de stad was in april 1970. De grauwe, besneeuwde vlaktes en wouden van Chabarovsk in Siberië, een rammelende Ilyushin op een landingsbaan die meer op een kasseiweg leek, een oud leeg herenhuis met een tachtigtal stoelen, een tafel met wat drank en één WC – een plank met een gat erin - en overal de militairen met bajonet op het geweer. Het zijn beelden die bijblijven.

In juli 1989 volgde ik drie weken lang een dansgroep op tournee, met optredens in Sint-Petersburg (toen nog Leningrad) en Moskou. Opnieuw veel militairen en politie, maar de bajonetten waren weg. De stad zag er vervallen uit: grijs, grauw, gevels met afbladderende verf en wegbrokkelende kalklagen, straten vol gaten waarlangs de gammele auto's slalomden, rammelende bussen als fossielen waar je los doorheen kon kijken omdat de zijwanden deels verdwenen waren. Op een dag kwam de bus die ons naar de plaats van het optreden moest brengen niet opdagen. Defect. Geen probleem... optreden afgelast! Tijdens de laatste week hing er een gespannen, haast dreigende sfeer in Moskou door wegversperringen en talrijke controles. Eenmaal terug thuis werd het ons duidelijk, de fameuze coup van Gorbatsjov! Het was toen nog de periode van corrupte douanebeambten die er alles aan deden om onze flight cases niet door te laten. Wanneer we ze 50 dollar in de handen stopten ging het ineens als een fluitje van een cent!

Twintig jaar later is er aanzienlijk veel veranderd. Wij landden op de Internationale Luchthaven van Domodedovo, een prachtig gebouw met alles erop en eraan. Van daaruit stap je het station binnen waar een exprestrein je in 45 minuten naar Moskou brengt. Daar kan je vanaf het station direct de metro induiken. Een zeer snel en efficiënt transportmiddel. De metrostations zijn pareltjes van communistische kunst en grandeur. Nog altijd even mooi, alleen hebben kuisploegen de handen vol om de graffiti en stickers die ook hier alom aanwezig zijn dagelijks te verwijderen.

Bovengronds zijn het Rode Plein en het Kremlin nog altijd even indrukwekkend. De ajuinvormige koepels van de orthodoxe kerken schitteren weer met hun vergulde dakbedekking. In het toeristisch centrum liggen de straten er zorgvuldig onderhouden en net bij. De gevels zijn prachtig gerestaureerd, maar achter de deuren liggen de binnenplaatsen er nog steeds even troosteloos bij.

Men had mij gewaarschuwd dat Moskou een dure stad was geworden was. De prijs van het openbaar vervoer was mijn eerste referentiepunt: in 1989 kostte een metroticket vijf kopeken, nu 22 roebel, dus 440 maal meer! Twintig jaar geleden kon je met moeite een blikje bier of frisdrank verkrijgen en raapten de mensen de lege blikjes uit de vuilnisbakken om ze op de rommelmarkt te verkopen. Het stond toen immers chique om zo een (toen) duur blikje op je schoorsteen te zetten. Nu bulken de talrijke winkelstalletjes in de straten van allerlei blikken en flesjes, ook buitenlandse. Voor 35 à 60 roebel vindt je er je gading, halve liters! Het Izmailovo hotelcomplex is nog altijd even imposant: vier enorme torens van een 30-tal verdiepingen, uitkijkend op het Izmailovo Park, een geliefkoosde verblijfplaats van vroegere heersers. Twintig jaar geleden werden de Russen ondergebracht in toren 1, de Europeanen in toren 2, de Aziaten in toren 3 en de Afrikanen in toren 4. Nu zijn ze volledig gemoderniseerd en heten ze Alfa, Bèta, Gamma en Delta. Van duur naar minder duur. Het vroeger nogal rommelig aandoende marktje rond het voetbalstadion is nu een kleine, uit houten gebouwen bestaande Russische stad met tientallen typische souvenirwinkeltjes. Daarnaast staan er twee reusachtige hallen waar verkopers van allerlei nationaliteiten in honderden op elkaar gepakte winkeltjes hun waar trachten te verkopen, aan zowat 1/5 van de prijs die je in het toeristisch centrum van Moskou betaalt.

Moskou en Sint-Petersburg zijn grootsteden geworden die niet meer moeten onderdoen voor de westerse. Ook hier is de moderne technologie heer en meester. De mensen zien er nu blijkbaar gelukkiger uit. De jeugd volgt de westerse modetrends, met een Russisch tintje. De winkels bulken van de producten en de stedelingen laten het geld rollen. Oude vrouwtjes, verminkten en landlopers bedelen langs de straten en in de metrostations. Het lijkt nu allemaal zo westers. Maar van op de trein tussen Moskou en Sint-Petersburg zagen we dat andere Rusland, dorpen met kleine, bouwvallige houten huisjes, ongeplaveide, modderige straten, voorhistorische auto's, roestige vrachtwagens,... Rusland is groot, maar op bepaalde plaatsen is de tijd blijven stilstaan!

De Meeting

Op donderdagavond 23 april werd tijdens een welkomstetentje de delegatie toegesproken door Boris Messerer, kunstenaar en voorzitter van het Russische OISTAT centrum.
De eigenlijke werkzaamheden startten op vrijdag. Inna Mirzoyan, de hoofdorganisator van deze bijeenkomst, heette iedereen van harte welkom. Vervolgens was het aan Marina Raytchinova, voorzitter van de commissie, om het programma van deze meeting nader te verklaren.
De voormiddag bestond uit presentaties door de Russische gasten. We lichten er enkele uit:

Prof. Eleonora Maklakova, departementshoofd van de Art Theatre School, stak van wal met een uiteenzetting over kostuumontwerp.

De opleiding spitst zich toe op kostuumontwerp voor theater, film en televisie.
Het ontwerpwerk start in de bibliotheek. Via historische werken, afbeeldingen, gravuren, e.d. leren de studenten hoe in het verleden kostuums vervaardigd werden. Alles komt aan bod: haartooi, hoeden, schoenen en andere accessoires. Als studiemateriaal gebruikt men allerhande catalogi, prijslijsten, foto's,...
De opleiding wordt aangevuld met museumbezoeken in Parijs, Londen en Berlijn. Daarnaast is er een nauwe samenwerking met onder andere de Hermitage in St.Petersburg, het Kremlinmuseum in Moskou en het legermuseum. Studenten helpen er met de restauratie van historische kostuums.
De Art Theatre School werkt niet alleen op papier. De studenten maken ook modellen die uiteindelijk in realiteit worden uitgewerkt.
Het betreft een vijfjarige opleiding. Eenmaal om de vijf jaar worden 10 studenten geselecteerd. Soms studeert daar slechts een tweetal van af.
In het eerste jaar ligt de nadruk op tekenen, kleur en materialen. Tijdens het tweede jaar komt het historische aspect aan bod. Schetsen van groepen, karakters, en het inpassen in het geheel. De derdejaars werken een volledig kostuumontwerp uit met de hulp van vakmensen. Ook zijn er bijkomende workshops rond haartooi, grime en dergelijke. De laatstejaars werken een volledig project uit voor drama, musical of ballet.
De school beschikt over bekwame vakmensen en is goed gedocumenteerd.

Maria Utrobina onderwijst Set Design in de Moscow Art Theatre School.

Naar aanleiding van de studentententoonstelling setdesign die het internationale gezelschap op zondag zou bezoeken lichtte zij aan de hand van maquettes een aantal voorbeelden toe.
Beginnende studenten hebben wel eens moeite met het aspect 'ruimte' op het podium. Dat leren ze onder andere door een artiest in een driedimensionale ruimte te schetsen, rekening houdend met het behoud van verhoudingen en kleuren. Aanvankelijk werken de studenten steeds op 'papier'. Voor een project van een tweedimensionale tekening naar maquette hebben de studenten twee maanden de tijd.
De school werkt zeer kleinschalig, met 5 à 6 studenten die jaarlijks de vijfjarige opleiding aanvatten.

Elena Drevaleva onderwijst Light Design aan de Moscow Art Theatre School.

Alle kennis is te boek gesteld. De studenten krijgen een artistieke opleiding. Grote aandacht gaat naar tekentechnieken, museumbezoeken en dergelijke. Ook technische aspecten, zoals soorten spots, lenzen en kleuren krijgen aandacht in deze opleiding.
Na een algemene basisvorming volgt een sectie over de geschiedenis van theater, schilderkunst, regie,... Vervolgens is er de keuze tussen de specialisaties kostuums, licht en belichting.
Ruimte en licht worden gegenereerd via computerprogramma's.

Toespraak Boris Messener, Foto: Jan Strickx

Kostuumontwerpen in de Art Theatre School, Foto: Chris Van Goethem

De OISTAT-leden palmden het namiddagprogramma in:
Radivoe Dinulovitch van de University of Arts in Belgrado,:Stage, theatre, performance and scene design.

Radivoe Dinulovitch genoot een opleiding als architect in Belgrado. Nadien stapte hij over naar het theater. In zijn betoog had hij het over "de kern van de zaak", niet over de school.
Zijn standpunt is dat je niets kan veranderen aan de hand van publicaties, je moet naar de mensen toe, naar de studenten. De studenten gaan "buiten", er wordt dus niet meer gesproken over "stage" maar over "scène". Zo toonde hij foto's uit 1991-1996 van dag en nacht durende protestacties door studenten en andere mensen in Belgrado. Zij vormden de basis voor de ontwerpen en workshops die gebracht werden op Scenofest 2007.

Marko Uimonen van de Theatre Academy van Helsinki, Finland: Pedagogical Viewpoints to Theatre Design.

Marko Uimonen promoot lichtontwerp als een kunst. Zijn presentatie was een samenvatting van zijn uiteenzetting vorig jaar in Helsinki. We onthouden dat de universiteiten in Finland vanaf volgend jaar geprivatiseerd worden, en dat zal gevolgen hebben.

Michael Spencer van Central Saint Martin College in London, UK: Audience and Presence.

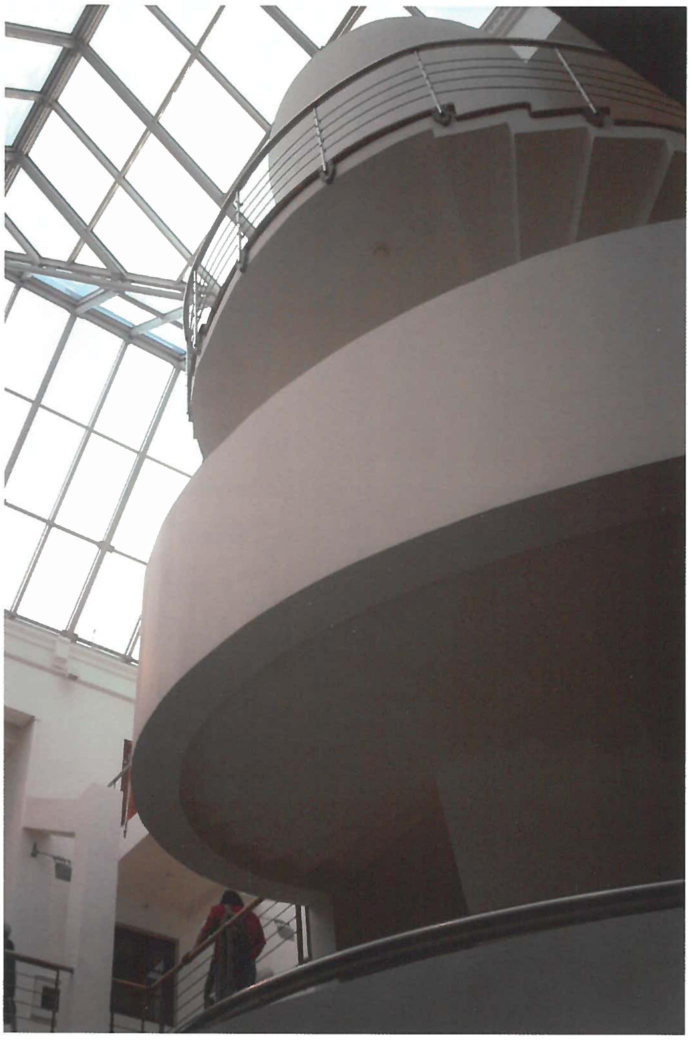

Theatre School of Dramatic Art, Foto: Jan Strickx

De presentatie van Michael Spencer ging over zijn eigen praktijkgericht onderzoek. Daarnaast merkte hij op dat de BA benaming in het Verenigd Koninkrijk tijdens de laatste negen jaar driemaal werd gewijzigd.

Bernard Kleber van de University of Applied Arts in Wenen, Oostenrijk: Contemporary Teaching Between Challenge, Freedom and Failure.

De opleiding in Oostenrijk behoort nu tot "fine art" (vs.architectuur). Ze heeft nog niet de BaMa structuur zoals in de andere Europese landen. Set design wordt er aanzien als een visuele kunst. Vijftien studenten krijgen van een achttal leerkrachten 2 à 8 uur per week les. Daarnaast zijn er nog gespecialiseerde technici in licht en video.

Emilio Infante van de University of Arts, Filippijnen: Filipino Scenography Today.

Emilio Infante plaatst de opleiding in haar historische context. De Filippijnen bestaan uit 7017 eilanden. Haar inwoners werden jarenlang gekoloniseerd door de Spanjaarden en de Amerikanen. Pas in 1946 kreeg het land zijn onafhankelijkheid. De verschillende culturen van hun overheersers lieten sporen na. De "FIESTAS" en de paasspelen, waarbij mensen zich aan het kruis laten nagelen, zijn nu een mix van christelijke en originele etnische tradities.
In verschillende voorbeelden uit de hedendaagse Filippijnse scenografie toonde hij ons de invloed van respectievelijk de etnische, Spaans-christelijke, Amerikaanse en hedendaagse invloeden.
In de jaren zestig en zeventig was de opleiding louter gebaseerd op acteren en regie, zonder rekenign te houden met de historische achtergronden. In 1995 was de DLSU, College of St.-Benilde, de pionier om dit element aan de opleiding toe te voegen.
De opleiding duurt 3,5 jaar en is opgedeeld in veertien sessies per semester. Er is een logische opbouw in drie stappen: eerst de basis, dan de vergelijking met Shakespeare en tenslotte de link naar film of theater.
De Filippino is intuïtief in zijn denken. De leraar moet de studenten, via de context waarin de opdracht kadert, regelmatig bijsturen.
De methode die men hierbij toepast is de case study. Terug naar de historische achtergrond, opzoekingswerk (o.a. via internet), story telling en daarover een rapport opstellen. De studenten maken gebruik van een aantal nieuwe technologieën, zoals software om decors te tekenen, een ruimteplanning uit te werken of productieboek op te stellen. Verder is er ook veel praktijktraining.
De studenten moeten ook aandacht hebben voor aspecten buiten hun 'kleine' wereld. Ze worden aangemoedigd om wereldwijd, economisch en ecologisch te denken. Enkele voorbeelden: plannen tekenen in zowel het metriek als het imperiaal systeem (= Engelse maten), materiaalkeuze door persoonlijke voorkeur of in functie van de productie, kopen of huren van materiaal, de noodzaak van een degelijke planning en 'problem solving' om de timing van een productie in de hand te houden.

Natalia Ostroumova van RATI-GITIS, Moskou: Methods of teaching of stage make-up at the scenography department of the RATI-GITIS.

Om een degelijke kennis te verwerven is duizend uur opleiding nodig, de 44 studenten krijgen slechts 66 uur. Stage make-up en maskers hebben iets magisch, het vormt een wezenlijk onderdeel van deze opleiding. Het is niet alleen de bedoeling om de studenten de techniek aan te leren, maar ook om hen het magische van een gelaat bij te brengen. Dat geldt zowel voor theater als voor film en video.
Gelaat is als een stuk papier, het kan je van alles vertellen, naargelang hoe het 'opgemaakt' wordt. Bepaalde figuren of tekeningen zorgen er bijvoorbeeld voor dat iemand er stoer uit ziet, maar daarom is hij dat nog niet. De strepen van indianen staan voor oorlogstooi, maar net zo goed voor status. Ook bij andere volkeren vertelt make-up een verhaal:Japanse tatoeages, Indische tekeningen op handen, voeten en onder de ogen.
Het Venetiaanse carnaval biedt de mogelijkheid om de realiteit ontvluchten via maskers (van Casanova), maar ook om zich verstoppen achter een kanten sluier en onder een hoed. De maskers verbergen het sterfelijke van de mens die eronder schuil gaat. Daarbij aansluitend is er de interessante figuur van de clown. Sommigen hebben een natuurlijk masker, anderen moeten er zich een aanmeten. Voorbeelden daarvan zijn te vinden bij "The Circus" van Charlie Chaplin, maar ook bij Fellini.
Ook in het theater spelen maskers een rol. Zowel in de Griekse Oudheid als bij de Chinezen en de Japanners hadden ze een belangrijke functie. Later, in de zestiende eeuw, doken ze ook op in de commedia dell' arte.

Nevenactiviteiten

Een van de extra's was een rondleiding in de Theatre School of Dramatic Art door manager/directeur Alexey Malobrodsky,.
Dit oude 19de-eeuwse gebouw, dat in 2003 volledig gerenoveerd werd, omvat een experimentele theaterruimte, maar ook een kopie van de Globe. Dagelijks lopen er voorstellingen (om financieel rond te komen) en wordt er les gegeven.

In het A.A. Bakhrushin State Central Theater Museum keken wij naar een voorstelling van studenten setdesign van de Russian Academy

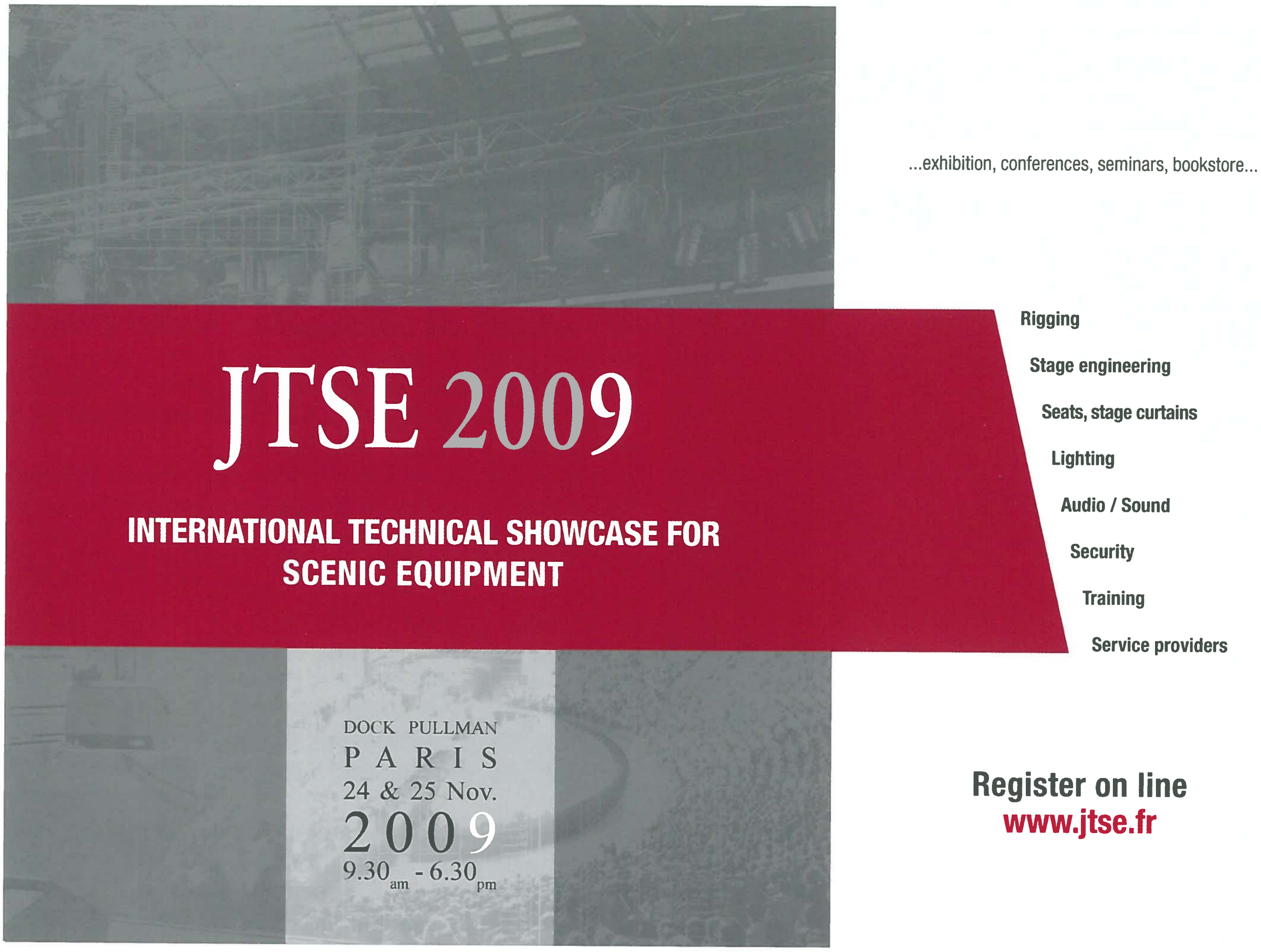

...exhibition, conferences, seminars, bookstore...
JTSE 2009
INTERNATIONAL TECHNICAL SHOWCASE FOR SCENIC EQUIPMENT
Rigging
Stage engineering
Seats, stage curtains
Lighting
Audio / Sound
Security
Training
Service providers
DOCK PULLMAN
PARIS
24 & 25 Nov.
2009
9.30 am - 6.30 pm
Register on line
www.jtse.fr

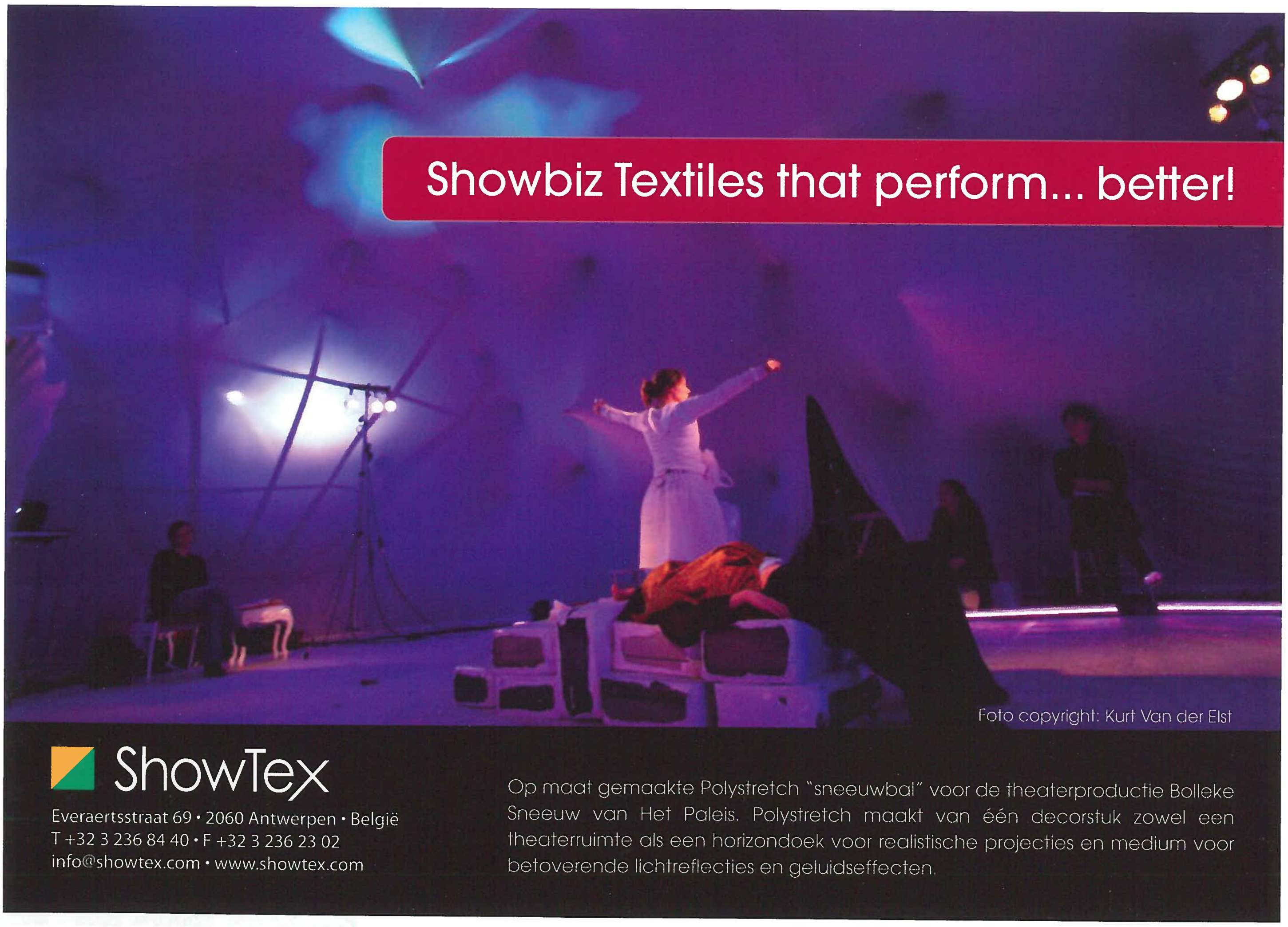

Showbiz Textiles that perform... better!
Foto copyright: Kurt Van der Elst
ShowTex
Everaertsstraat 69 • 2060 Antwerpen • België
T +32 3 236 84 40 • F +32 3 236 23 02
info@showtex.com • www.showtex.com
Op maat gemaakte Polystretch "sneeuwbal" voor de theaterproductie Bolleke Sneeuw van Het Paleis. Polystretch maakt van één decorstuk zowel een theaterruimte als een horizondoek voor realistische projecties en medium voor betoverende lichtreflecties en geluidseffecten.

Gesprek met studenten, Foto: Jan Strickx

Tentoonstelling - Oleg Sheintzis, Foto: Jan Strickx

for Theatrical Arts (GITIS). "Skakespeare's Ghosts" werd op gemengde gevoelens onthaald. De bedoeling van de onderwijsinstelling is dat studenten setdesign ook eens beleven wat het betekent om op de planken te staan. Daarvoor krijgen zij de deskundige hulp van een regisseur, hier Anatoly Ledukhovsky. De meeste aanwezigen waren het erover eens dat de 50 minuten durende voorstelling had kunnen teruggebracht worden tot 15 minuten. Niet de fout van de studenten, maar van de regisseur!

Tenslotte brachten wij een bezoek aan een tentoonstelling gewijd aan het werk van Oleg Sheintzis, een vooraanstaand lesgever set design, die drie jaar geleden overleed. Een prachtig geheel van tekeningen, schetsen en foto's van zijn werk, met perfect tot in detail uitgewerkte theatermaquettes.

Business Meeting

De business meeting start zoals gewoonlijk met een voorstelling van de aanwezigen en het overlopen van de agenda.

Een eerste punt was het verslag van de voorbij bijeenkomst in Helsinki door Marina R. Vervolgens sprak Michael R. over de doelstellingen van OISTAT, met name om meer en meer mensen van over de ganse wereld rond de tafel te krijgen. De bijeenkomsten hebben geen gesloten karakter; iedereen kan en mag ze bijwonen.

Nadruk werd ook gelegd op de komende verkiezingen van het executive committee en de governing board; Michael wil na een termijn van vier jaar zijn taak overdragen.

Wei-Wen Chang lichtte enkele initiatieven toe voor de nabije toekomst, o.a. een architectuurbijeenkomst in Oostenrijk waar het aspect samenwerking tussen architect en setdesigner op het programma staat. Stagedesign tussen 1975 en 2014 zal behandeld worden in drie boekdelen, waarvan het laatste deel zal verschijnen op PQ 2015.

OISTAT wil in de nabije toekomst ook meer projecten helpen opstarten, maar heeft niet het geld om volledige projecten te bekostigen!

Geplande bijeenkomsten:
2010: Central School of Drama Beijing. Thema: Scenografie – alle aspecten van scenografie en techniek (september).
2011: PQ (korte, minder belangrijke meeting in Praag).
2011: Belgrado (begin december)
2012: Theateracademie Maastricht (eind april, begin mei)

PQ 2011

Doordat een brand de linkervleugel van het Industrial Palace vernielde heerst er onzekerheid over de plek waar de PQ 2011 zal doorgaan. Cynthia Limauro, algemeen coördinator, heeft in juni nog een bijeenkomst in Praag hieromtrent.

De wereldwijde financiële crisis heeft ook een impact op de voorgestelde projecten. "Top 10 tolks", een idee van Pamela Howard, wordt herleid naar een "Top 5".

Voorlopig staan er drie grote onderwerpen op het programma:

- Tentoonstelling
- Straattheater
- 6 acts

Er volgde een discussie rond "Straattheater". Chris Van Goethem merkte op dat er acht jaar gevochten werd om een degelijke ruimte te bekomen voor licht- en geluidsontwerpen. Is nu teruggaan naar de straat een stap terug of net een uitdaging?

Voor het project rond straattheater zouden de werkgroepen, bestaande uit studenten van verschillende landen, een voorstelling ontwerpen voor een bepaalde locatie. De projectleiders dienen dan verschillende locaties in Praag te bezoeken. Vervolgens moeten studenten van verschillende scholen uit verschillende continenten met elkaar kunnen overleggen over het onderwerp. De voorbereiding van deze voorstelling zou dus twee jaar in beslag nemen.

Achteraf werd verder beraadslaagd over de praktische realisatie, de inbreng van de landen/scholen en de problematiek voor bepaalde instellingen: tijdzones, schoolsystemen, late instroom van studenten,... Problemen eveneens rond virtuele (voorafgaandelijk) workshops, taal, culturele achtergrond, e.d.

Ook "wie toelaten" stelt problemen. Niet alle landen hebben een zelfde onderwijssysteem. Soms maken de mensen die wij daar wensen te zien (vb. opleiding van Henk Van der Geest, Nederland) niet eens deel uit van het onderwijssysteem. Subsidiëring door het land/onderwijssysteem is dus niet mogelijk. Mensen worden dus uitgesloten. Daartegenover staat dat mensen (studenten/docenten) die "willen" komen, toch een oplossing vinden!

Martemaria Scheunemann uit Duitsland vindt dat studenten een plek en tijd moeten hebben om elkaar te ontmoeten. De workshops dienen een voldoende hoog niveau te hebben en het moet voor de studenten mogelijk zijn om eraan deel te nemen.

De eindconclusie: met de PQ terug naar de basis, zonder de 'grote' technologische hulpmiddelen van een theater, geeft alvast stof tot experiment.

Wie we zeker niet mogen vergeten is onze gastvrouw Inna en haar team. Een zeer degelijke organisatie, een tot in de puntjes uitgewerkt programma en steeds bereidwillig en vriendelijk om de kleine probleempjes die af en toe toch de kop opsteken met een glimlach op te lossen. Er is een hemelsbreed verschil tussen de stugge, onvriendelijke staatsstructuur en de warme gastvrijheid die de inwoners hun gasten aanbieden.

TWEEBAND

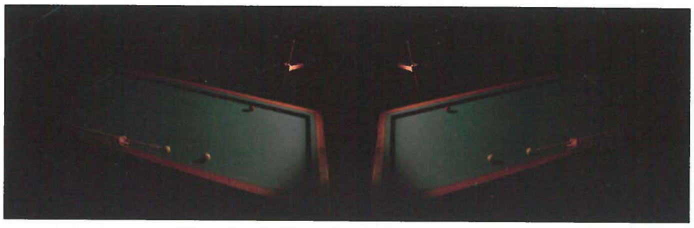

Foto: Emma De Kimpe

BARBARA VANDENDRIESSCHE

Onder de titel "Tweeband" publiceren we in dit nummer de negende in een reeks interviews met iemand uit de theatersector. De vragenreeks kan aanleiding geven tot uitgesproken standpunten. Ditmaal is Aquin De Ridder aan het woord. Zij is technisch verantwoordelijke bij jeugdtheater BRONKS.

Aquin De Ridder

Specialist of allrounder?

Allrounder! Ik heb een diploma in bouwconstructie en in schrijnwerkerij Eigenlijk ben ik dus een werfleider-schrijnwerker die in het theater gerold is via decorbouw.
Ik werkte voor het Kunstenfestivaldesarts als assistent van de technische directeur. Jan de Brabander, technicus bij BRONKS, wist dat ik ook schrijnwerkerij deed en vroeg me om tijdens het volgende Bronksfestival voor hen te werken. Uiteraard bleef mijn job niet beperkt tot schrijnwerkerij. Ik deed alles wat nodig was om mee het festival te doen slagen. Toen BRONKS een technische verantwoordelijke zocht, hebben ze mij gevraagd.
De functie van technisch verantwoordelijke bestaat voornamelijk uit het opvolgen van de producties: technici zoeken, het opvolgen van de reisvoorstellingen, ervoor zorgen dat het nodige materiaal aanwezig is, de juiste persoon op de juiste plaats zetten, het festival organiseren, de gastvoorstellingen opvolgen, de renovatieprojecten, ... De laatste jaren bestond twee vijfde van mijn werk uit de opvolging van de nieuwbouw. Nu is dat hoofdzakelijk de afwerking van het gebouw, want het heeft uiteraard nog wat mankementen.
Ik ben nergens echt in gespecialiseerd, niet in licht, noch in geluid. Indien nodig raadpleeg ik specialisten. Decors in elkaar steken kan ik wel heel goed en daar heb ik dus niemand anders voor nodig. Jammer genoeg valt het niet te combineren om bovenop de technische coördinatie ook zelf nog veel in het decoratelier te staan.

Identieke podia of pièces uniques?

Bij BRONKS waren identieke podia tot voor kort geen optie omdat we geen eigen zaal hadden. We speelden zowel in kleine parochiezaaltjes als in volledig uitgeruste zalen, zoals de onze nu. Maar ook nu blijven we nog steeds te gast bij anderen, zoals tijdens de festivalperiode (Bozar, Kaaitheaterstudio's, KVS, de Beursschouwburg, en onze eigen repetitieruimte).
Als je voldoende tijd hebt is het switchen tussen verschillende ruimtes wel een uitdaging. Is dat niet zo, dan kan het zenuwtergend zijn: er komt veel gepruts bij kijken. Maar als alles goed loopt, is het een uitdaging en heel plezant.

Perfectie of compromis?

Dat is een moeilijke... Ik ben nogal perfectionistisch ingesteld. Het werk van de technici moet af zijn. Maar soms, als het een race tegen de tijd is, heb ik liever dat alles er goed uitziet voor het publiek. Ook als daarvoor enkele technische compromissen nodig zijn, zoals tijdens ons openingsweekend. Ook in gesprekken met regisseurs probeer ik altijd dat hun wens wordt verwezenlijkt. Maar als dat echt niet gaat is het mijn taak om dat diplomatisch aan de man te brengen en ook mee te denken over een technisch haalbaar alternatief.
Locatieprojecten, zoals *Christophe en Willy*, gespeeld op een voetbalveld, vereisen een andere manier van werken. Soms is het dan nodig om extra technici in te schakelen. Dat is ook een vorm van compromis. De regel is eigenlijk: één vrachtwagen, maar ik heb er een extra camionette moeten bij voorzien. Je kan moeilijk een tribune en een decor maken en dezelfde ruimte in de vrachtwagen voorzien als bij een klassieke voorstelling. Dat wordt dan onderhandelen met de zakelijk leider om alles binnen de budgetten te houden.

Leiding of coaching?

Leiding. Om goed te coachen moet je technisch sterk onderlegd zijn, en dat ben ik onvoldoende. Stagiairs zet ik daarom ook altijd bij een technicus. Daar kunnen ze veel meer opsteken. Ik ben 'de baas' die de uiteindelijke knopen doorhakt, maar mijn technici hebben wel veel inspraak. Een eindverantwoordelijke moet alles in goede banen leiden, zodat niet iedereen zo maar zijn eigen gang gaat.

Christophe en Willy - BRONKS - foto Raymond Mallentjer NR

Clash der ideeën of complete dienstbaarheid aan één idee/ kunstenaar?

Totale dienstbaarheid vind ik moeilijk. Soms hebben artiesten heel veel ideeën, maar dan is het toch aan mij om voor te stellen het toch zo of zo te doen vanwege de haalbaarheid. Het is aangenaam om met mensen te werken die goed voorbereid zijn en weten wat ze willen. Het is heel vervelend als je hen constant moet zeggen dat het niet zal gaan, want ik wil zeker het idee of de droom van die mensen niet ondermijnen. Liever heldere plannen, ook al zijn ze moeilijker uitvoerbaar. Vaak wordt er nog lang getwijfeld en tot op het laatste moment veranderd. Dat kan heel vervelend zijn. Maar als je het op voorhand weet, als je die regisseurs al wat kent, dan weet je ook welke technici je er kunt bij zetten om de boel in goede banen te leiden.

Zo werk ik bijvoorbeeld heel graag voor Mieja Hollevoet. Zowel inhoudelijk als vormelijk ligt alles op voorhand zo goed als vast. Je weet heel goed waar je aan begint. Zo wilde ze voor de voorstelling *Zwijnen* dat de acteurs in de modder speelden. Bovendien moest die voorstelling op tournee. Niet simpel, maar doordat ze haar idee goed verwoordde, kon ze het ook doordrijven en uiteindelijk was het prachtig.

Klaas Tindemans is dan weer iemand die heel goed vooraf de mensen kan uitkiezen met wie hij wil werken. Dat geeft ook een enorme rust en veel vertrouwen. Zo heb ik het graag.

Oranje kuipstoeltjes of rode pluche?

Rode pluche. Er is hier ook heel wat om te doen geweest toen we onze tribune kozen. Het voornaamste is dat de mensen comfortabel zitten. Als je constant zit te wiebelen op je stoel, dan mis je de helft van de voorstelling. We hebben een uitschuifbare tribune. Honderdnegentig mensen kunnen er comfortabel zitten, maar de zaal kan ook als feestzaal functioneren.

70-urenweek of CAO?

Voor mezelf liever de CAO. Ik ben mama geworden...Vroeger kon mij dat niet schelen, 70 uur of 100 uur, weekend, nacht, avond, ik ging er voor. Maar met een kind is dat ineens anders. Mijn man werkt ook in het theater, dus moeten we heel goede afspraken maken. Soms is het wel wat vervelend als ik om 16u30 moet vertrekken en er nog vergaderingen bezig zijn. Maar ik vraag hen om die gewoon vroeger te plannen. Ik begin al om 7u30 te werken. Vooral op de werf was het nuttig om zo vroeg aanwezig te zijn, om mee te bepalen waar stopcontacten kwamen of waar leidingen werden getrokken. Door vroeg te beginnen werk ik ook mijn aantal uren per dag, zo kan ik rustig al van alles afwerken vóór de vergaderingen.

Kunstenfestivaldesarts of Zomer van Antwerpen?

Zomer van Antwerpen ken ik eigenlijk niet zo goed, maar voor het Kunstenfestival heb ik zelf gewerkt. Een jaar als technicus en drie jaar als assistent van de technische directeur. Het was een helse job. We hadden geen uren, we werkten van 's morgens vroeg tot 's avonds laat.

Maar het was enorm boeiend. Door die onderdompeling leerde ik ineens een hoop mensen uit het theatermilieu kennen.

Op het Kunstenfestivaldesarts alleen al lopen zo'n 30 à 40 technici rond. Daarnaast kom je ook in contact met de technici van alle Brusselse theaterzalen waar je mee te maken hebt; en dat zijn er heel wat.

Bovendien was werken voor en met Frie Leysen een plezier. Frie is echt een toffe madam die iedereen, van de poetsvrouw over de technici, tot de grootste artiest even belangrijk vindt en daar ook naar handelt. Ze zorgt ervoor dat iedereen die aan het festival meewerkt zich enorm engageert. En toch is ze streng en weet ze heel goed wat ze wil.

Ook i.v.m. decorbouw was het een boeiende tijd. Soms kreeg ik instructies per mail van de andere kant van de wereld over hoe ze wilden dat hun decor er uit zag. Zo kreeg ik de opdracht een reuze aquarium te laten bouwen waar mensen in konden, maar die niet door de scène zou zakken. Daar komen heuse berekeningen bij kijken.

Bovendien is Brussel een leuke stad om in te werken en te vertoeven. In de periode van het Kunstenfestivaldesarts heb ik ontdekt dat er in deze stad ook heel veel theaters op een kotre afstand van elkaar liggen. Van de kleinste theatertjes (bijvoorbeeld Théâtre de L'L, een L-vormig zaaltje) tot de prachtige zaal van de KVS. Maar de mooiste plekken zijn voor mij de "cour" van La Bellone en Les Brigittines. De restauratie van de kapel en de vormgeving van haar dubbelganger is mooi uitgewerkt. De Franstalige theaters vormen voor mij geen onbekend terrein, vooral door het feit dat ik ooit begon in Théâtre Varia. Dat er op wandelafstand van elkaar zo veel gebeurt in één stad, dat is toch fantastisch!

ZWIJNEN ! Titus Andronicus - BRONKS - foto Raymond Mallentjer

ZWIJNEN ! Titus Andronicus - BRONKS - foto Raymond Mallentjer

BASTT NIEUWS

Enkele flitsen van een geslaagde Lounge 09. Met dank aan Geert Torfs, de sprekers en de talrijke standhouders en bezoekers.

TTAS bvba
Theater Technieken Advies & Studie

TTAS studiebureau voor theatertechnieken

Blekerijstraat 87, 9000 Gent
Tel. 32 (0)9 233 79 30 - Fax. 32 (0)9 224 15 31
E-mail info@ttas.be - internet www.ttas.be

ontwerp & uitvoeringsstudie van

° theatertechnieken
° scène en auditorium
° decor
° haalbaarheid

toneeltoren Beursschouwburg Brussel

d&b
audiotechnik
T-series
Innovation in a nutshell.
Single loudspeaker. Double function.
Line source
LINE
105°
T10 horn and lens in line source setup
Rotating horn
Point source
35°
90°
T10 horn and lens in point source setup
A wide range of applications: from multiple cabinet line arrays to single standalone point-source loudspeakers.
A combination of old-school and innovative techniques: dipolar low frequency driver arrangements, and a unique combination of a rotatable waveguide horn and acoustic lens.
AMPTEC
professional sound solutions
Duifhuisweg 11 - Industriezone "Het Dorpsveld" - B-3590 Diepenbeek - Belgium
http://www.amptec.be - sales@amptec.be - Tel: +32 (0) 11/28.14.58 - Fax: +32 (0) 11/28.14.59

ALP LIFT®
kwaliteit op hoogte
la qualité en hauteur
hoogwerkers
nacelles élévatrices
montageliften
nacelles
www.alplift.be
3003-002